

لایه‌نی ئەفسانه‌یی د حیکاییه‌تا فۆلکلۆریا کوردیدا ل دویش تیورا دەروونشیکاریا یونگى

م. ه. ئەقراز سلیمان حاجی
زىشەبەرييَا پەرورداد دەھۆك روژئاش - ھەریمما کوردستانى/ عىراق
پ. د. عماد ويسى خالد
پشقا کوردى- زانكۈيا دەھۆك - ھە رىماکوردستانى/ عىراق

پوختە

ئېڭ ژ زانايىن دەرۇونىيىن ب شىيوه‌يەكى بەرفەھ ل سەر لایه‌نی ئەفسانى راوستىيائى و كىريي پارچەيەك ژ بنەمايىن تیورا خۆ (كارل گوستاف يونگ) بۇو. لمورا ئەگەر مە بقىت لایه‌نی دەرۇونىيى ئەفسانى قەكۈلىن، دى مە پىدەسى ب تیورا يونگى ھەبىت، بۇ ۋىنچىن چەندى مە ھەولدايە ل ژىير روناهيا ۋىنچىن تیورى نموونەكىن ژ چىرۇكەكا فۆلکلۆرى شرۇقەكەين و ئەمان پەرەنسىپ و بنەمايىن يونگى بۇ شرۇقەكىرنا ئەفسانى ژ لايىن دەرۇونىيە دانايىن ل سەر ۋىنچىن چەندى پراكتىكەين، ب ۋى شىيوه‌يەكى ل دەستپىكىن پىيکەتىيەيە دەرۇونى ل دېش بۇچۇونىيىن يونگى ب ڪورتى دارىزتىنە. ب رامانەكا دى، ئەف قەكۈلىنە بەحسى نموونىيىن رەسەن دەكتەت ھەر وەكىو ڪارل گوستاف يونگى دانايىن، ل گەل جەختىرنى ل سەر رەنگىۋەدانا پىيکەتىا دەرۇونى د لایه‌نی ئەفسانەيىن چىرۇكەا فۆلکلۆریدا ئەوا مە بۇ قەكۈلىنەن ھەلبىزارتى. ئارمانجا قەكۈلىنەن ۋەدىتنى چەوانىيا رەنگىۋەدانا ئەقان نموونىيىن رەسەنە ل سەر رەھەندىن دەرۇونى و ڪەلتۈرى و ۋەدىتنى رۆلەن ئەقان پىيکەتىان ل سەر بىنیات و شرۇقەكىرنا چىرۇكەا فۆلکلۆرى.

د دەرئەنجامدا دىاربىت كا چەوا پىيکەتىا دەرۇونى د تیورا يونگىدا نونەراتىيا پىيدىقىيەن دەرۇونى و لایه‌نین ژىرىي كومى دەكتەت، ھەرەسە ئەف چەندە روناهىيەن بەرددەتە سەر ڪارىگەریا شان نموونىيىن رەسەن ل سەر تىكەھەشتىنا چىرۇكەا فۆلکلۆرى ژىير روناهيا تیورا يونگى و رەھەندەكى دى يىن شرۇقەكىرنا ئەفسانەيىن پىشىكىيەدەكتەت.

پەيقىن سەدەكى: ئەفسانە، چىرۇكەا فۆلکلۆرى، دەرۇوناسى، ڪارل گوستاف يونگ، ئەستا كومى، نموونىيىن رەسەن.

با بهتین ئەفسانەيى هەر د كەقىدا جەن سەرنجراكىيىشانى بۇوينە و پىر ژ مەردەمەكە
ھونھرى كەھاندىنە، بەلكو مللەتىن كەقىن ئەفسانە وەك و پېشەرین زانينا راستى و
تىكەھشتىن ئىيانى نىاسىنە و سەردەرى ل كەل كرييە و ئەف چەندە ب درىتىاهيا هەبۇونا
مەرقان ل كەل كەھورىنا شىوازانىزى يىا بەردەۋامە، رامانىن وئى يىتن ناشخۇيى ھەر وەك و خۆ¹
دەيىن، د ئەقى سەردەميدا ئەھ خوداوهندىن زلھىز و كارىگەر بۇوينە خودايەكەن تاڭ، يان
چەندىن قارەمانىن وەك و (سوپرمان و باتمان و كەسايىتىيىن مارقىل) جەن وان گۈرتىنە،
دىسان ئەھ سېرىيەندىن چارەسەرا ھېزىتن تارى دىكىر، يان ھەول ددا سېرىيەندىيا رەش ئەنچامبىدەن،
نەو يىن بۇوينە نۇزىدار و ھېماھەكە دەرمانان بۇ چارەسەرەيا نەخوشىيان پېشەكىيىشىدەن،
ھەروەسا ھەبۇونا گىيانىن نامو و شەرخواز و رادبەدەر وەك و (گىان و گۆست (شېج) و
ئەجنان)، ئەقرو گىاندارى ئاسمانى (كائىنات فضائىيە) جەن وان گۈرتىيە و ب ۋى شىۋەھى، ھەر
تىشەكەن د كەقىدا ھەمى و ئەم ئەقرو وەك و ئەفسانە ل قەلەم دەدىن، ب تىنى شىۋى ئەقرو
كەھورى و ب ھەندەك ناقىن نوى دىياربىووينە، لەورا تىكەھشتىن ئەفسانەيىن كەقىن دشىت مفای
بىگەھىنەتە زانينا ئەقرو.

بەرھەمەيىن فۆلكلۆرىيىن كوردى دېترن ژ با بهتىن ئەفسانەيى و روڭلەكى بەرچاڭ د
نىاسىنە ھزر و بىر و شىوازى تىكەھشتىن باب و باپىرىن مەدا ھەيە، د شىاندایە ب دوو خالان
بىدىنە دىاركىرن.

۱. بۇ مە ئەھنەدى دىياركىريە كەقىدا سەردەرى ل كەل ئەفسانى
كرييە و شىوازى تىكەھشتىن وان بۇ ئىيانى بەرچاڭ دەكتە، بەلىن بەرھەمەيىن فۆلكلۆرى
و نەخاسىمە ئەھوئىن با بهتىن ئەفسانەي ب خۆقە دىگەن، ل ۋى ئاستى ب تىنى نا راوهستن
و نە ب تىنى ھزرا دىرۇكى يىا گىرىدای تاكىن كوردى، (ل دويىف دىتنا يونگى) ھزرا
مەرقىن كەقىن ھەمەيىن دىاردەكتە و ئەوان بنياتىن ھززىيىن دەرىرىن ژئى ھاتىيە كەن،
بەرچاڭ دەكتە.

۲. يونگ ب دىتنا خۆ ژ ۋى ئاستى ژئى دەريازدبىيت و با بهتىن پېكھاتە و دوخۇ دەرروونى
مەرقىن سەردەم دەدەتە نىاسىن و ئەف چەندە دېيىتە رېكەك بۇ چارەسەرەكىرنا
نەخوشىيىن دەرروونىيىن مەرقى سەردەم.

گرنگیا بابهتی

چهندین زانیان د بوارین جوّدادا کار ل سهربابهتین ئەفسانەبىي ڪرينه، وەکو زانیان ئەنتروپیولوجى، دیرۆكىنفيس، ئايىن زان و دەرۇوناسان، بەلئى ژ فەكۆلينىن گەلهك نىزىكى راستىيەن زانستى دېيت، ۋەكۆلينىن دەرۇونىنە، نەخاسىمە بۇچۇونىن يونىگى د ۋى بىاپىدا، لەورا يا فەرە بۇ تىيگەھەشتىن ئەفسانىن ڪوردى ب شىوهكىن باشتى، ۋەكۆلين د ۋى بوارىدا بەيىنە ئەنچامدان.

سنورىيەن فەكۆلينىن

د ئەقىن ۋەكۆلينىدا چىرۆكەكا فۆلکالۇرى هاتىيە وەرگرتىن، داكو بېيە نموونەك ل سەر شىپوازى شرۇقەكرنا ۋان جۆرە بەرھەمان ل دويىش رەخنا دەرۇونى و ژېمر چارچوھىن ۋەكۆلينى يىن سنوردار، د شياندا نەبوو پىتر ژ چىرۆكەكىن وەرگرىن، زىددىبارى ئەنچەنلىكىن، رەخنا دەرۇونى چەندىن چەقان ب خۇقە دىگرىت، وەکو ئەمان ۋەكۆلينىن پېشىبەستنى ل سەر تىورا فرويد، يان ئادلەرى، يان ھندەكىن دى دەكەن، بەلئى ۋەكۆلينا مە ژ بازىنى تىورا يونىگى دەرباز نا بىت.

مېتودا فەكۆلينىن

پېخەمەت شرۇقەكرنا ئەفسانان و دياربۇونا وان د چىرۆكىيەن فۆلکالۇرىدا، مە پەنا برىيە بەر رىبازا رەخنا دەرۇونى، ب تايىبەتى ئەم بىاپىن گۈيدى تىورا يونىگى.

پېكھاتا فەكۆلينىن

مە ۋەكۆلين ل سەر دوو پېشىكان دابەشكىرىيە، پېشىكان ئېكىن ل دور ئەمان پېكھاتىن دەرۇونىيە كو يونىگى ئاماڭە پىن دايىنە و پېشىكان دووئى پراكتيزەكرنا ئەفان پېكھاتانە ل سەر حكايەتا فۆلکۈرى ئەوا ب ناشىن (خەونا خونىكارى). و ل دوماھىي ئەم گەھەشتىنە چەند ئەنچامان و ل دويىشدا مە لىستا زىددەرەن د ۋىن ۋەكۆلينىدا هاتىيە بىكارھىنان رىزكىرىنە.

ئارمانجا ھەكۆلينىن

ئەف ۋەكۆلينە ھەولدانەكە بۇ دياركىرنا بەيىن دەرۇونى د ناف ئەفسانەيا ڪوردىدا (ل دويىش تىورا يونىگى)، پېخەمەت دياركىرنا وى چەندى كەن دەرۇونىن ئەفسانىن ڪوردى ھەمان بىنەمايىن ئەفسانەيا جىھانى ھەنە و بىناتىن وى دەرىرىنەن ۋى نەمەن نەمەن (Archetype) دەكەن، ئەم نەمەن يونىگى د تىورا خۆدا دارىزتىن.

پشکا ئىلەكىن: پىككاهاتنا دەرۈون ل دويىف تىورا يۇنكى

ل دەستتېيىكىن دى تىورا يۇنكى د ۋىن پشکىدا ھېتە ئاشكاراكرن و پارچەيىن دەرۈونى ل دويىف ۋىن تىورى ھېتە نىاسىن، دىسان ئەو ناڤەروكىن ل گەل ھەقدۇو كارلىكى دىكەن و دەرۈونى مە بىرىقىدەن ھېتە دىاركىن، داكو د شىاندا بىت چەوانىا كاركىرنا ۋان پارچان د بىافىن داھىننەن ھېتە زانىن و ب پىچەوانە، كا بەرھەمنى داھىنای چەوان ب دىتنا يۇنكى كارىكەرىن ل سەر خۇيىنەدۋانى يان گۇھدار يان بىنەرى دەيلەيت. ب شىۋەيەكىن گشتى يۇنكى جوداھىن د ئىخىتە دنابەرا سى ئاستىن دەرۈونىدا، ب ۋى شىۋەيە:

أ- هوش - ئاڭاھى (consciousness)

ب- نەستا كەسى (personal unconscious)

ت- نەستا كومى يان گشتى (collective unconscious) (يۇنۇغ: ٤٩، ١٩٩٤)

ھەر ئىلەك ژ ئەقان ئاستان ھەزماھەكَا ناۋەروكىن دىاركىرى ب خۆقە دەگرن و ھەزماھەكَا پەيوەندىيەن ئالۇز د نابەرا ئەقان پىككاهاتىيەندا ھەمە، راستە ھەر ئىلەك ژ وان ب تەمامى و ب شىۋەيەكىن قەقەتىيى ژ يىن دى كار ناكەت، بەلۇن ب مەردەما پىنناسەكىن و دىاركىرنا تايىھەنمەندىيەن وان، ھەر ئىلەك ژ وان سەرەبەخۇ ھاتىيە بەحسىكىن.

ھەست (ھوش - Consciousness)

دەمئ ئەم زىنگەها دەرۈوبەرلىن خۇ دنىاسىن و كارقەدان بەرامبەر ھەبن، ئەف چەندە دېيتە ئامازە بۇ ھەبوونا هوشى. (موران شتايىن) ۋىن چەندى ب شىۋەيەكىن گەلەك ئاسان دەدەتە بەرچاقىكىن و دېيىزىت: "ھوش (ئىدراكە). دوخى ھشىيارىت (يقظة) و تىببىنىكىن توتماركىرنا وى تىشىتىيە ئەمە ئەندا دەرۈوبەر و د ناخىن مەدا ھەى. مەرۆف، بىن گۇمان، تاكە گياندارلىن ھوشىيار ل سەر ئەردى نىن. گياندارلىن دىزى خودان هوشىن، چونكى ب ئاشكاراىي دشىن زېرەقانى و بەرسىداندا زىنگەها خۇ ب شىۋەكىن رىتكىخستى و چاڤدىرىي بىكەن. د شىاندaiيە ھەستىيارىيا روھكان بۇ زىنگەها وان ب شىۋەك ژ شىۋىن هوشىن بەزەمىرىن. هوش ب تىن مەرۆقى ئاكەتە جۇرمەكىن پېشىكەفتى ژ جۇرىن زىيانى و ب سادەتلىرىن رامان، هوش مەرۆقىن پېكەھەشتى ژ مەرۆقىن سافا و زاروکان جودا ناكەت، هوشا مەرۆقى ب كوالىتىيا خۇيا سەرەكىيە ب چ شىۋەيەن پېشىبەستىنى ل سەر تەمەن يان وەرارا دەرۈونى ناكەت... هوش پېشىبەستىنى ل سەر ھەستان دەكەت و د مالبچوپىكىدا، بەرى چاۋىن زاروکى كارل سەر دىتنى بىكەن، دەنگان توتماردەكەت و بەرسىداندا دەنگىن موزىكىن دەكەت و ئامازى دەدەتە پلەيەكى ئاشكرا يا بەرسەدانى. ئەم ب دروستى نزاڭىن كەنگى كورپەلە دەگەھىنە ئاستى

هوشى، بهلىٽ بن گومان د شياندايە ناڤىن بەرسىداندا بىكەينە هوش كو ھەر زوى دەستپىيدىكەت و بەرى دەمىن ژدایىكبوونىيە." (Stein: 2010, 26) ژئەقى چەندى دياردبىت كو هوش گۈرىدىاي زىندەمەرانە و مەرجى سەرەكى نىنە بۇ جوداكارنا مرۆقى ژوان و ھەتا جوداكارنا مرۆقان ژەفدوو، ج ژ لايىن ژيرىقە بىت، يان ژ لايىن تەممەنیقە بىت، ديسان یونكە هوشى ب دوخى هشىياربۇونا ژ خەو تەشبىيە دىكەت." (سیلامى: ۱۴۳۱، ص ۲۰۰۱b) ئانكۇ نىستان ژ دەستاداندا هوشىيە، يان ب شىۋىمەكىن دى بىتىن لَاوازىبۇونا هوشىيە

يونكە دېبىزىت: "ب رىڭا هوشى ئەز د پەيوەندىيا د ناقبەرا ناقبەرە روکىن دەرروونى و ئەزىدا دەگەھەم، ھندى ئەز د قىن پەيوەندىيەن دەگەھەت. ئەو پەيوەندىيەن ب ئەز قە ئەمۇن كەسى ئاگەھە زى نەي، دەستدارن. هوش ئەو ئەركە يان چالاکىيە كو پەيوەندىيەن د ناقبەرا ناقبەرە روکىن دەرروونى و ئەز دا دېارىزىت. هوش وەكى دەرروونى نىنە، چونكى دەرروون ھەمى ناقبەرە روکىن دىتىن دەرروونى ب خۆقە دەگرىت و مەرج نىنە ھەمى راستەخۆ ب ئەز قە دەگرىدىاي بن." (Jung: cw6, para 700) ھەبۇونا پەيوەندىيان د ناقبەرە پارچىن دەرروونى و ئەزدا رۆلەكىن گۈرنگ د پىشىقەبرىنا مرۆقىدا دەگىرىت.

ئەز: (اللأنا - Ego)

زاراھى ئەز (اللأنا) "زاراھەكىن تەكىنېكىيە، بىنەكۈكە وئى قەگەرمىتە پەيشا لاتىنى (Ego) كو رامانا (ئەز) دەدت." (Stein: 2010, 23) ئەركىن ۋى زاراھى د تىورا يونكىدا گۈرىدىاي كريارىن هوشىتە كو يونكە دېبىزىت: "ئەم دزانىن ئەز وەكى ھۆكارەكىن ئالۇز، ھەمى پىكھاتەيىن هوشى پىقە دەگرىدىايىنە، ب رامانەكى، سەنتەرە بىاھن هوشىيە... و ئەز بابەتن ھەمى كريارىن هوشىيارىن كەسايەتىيە. پەيوەندىيا پىكھاتەيا دەرروونى ب ئەزىقە پىقەرە هوشىيە." (Jung: 1970, 3) و يونغ: ۲۰۱۴، ۲۲۵ و ۲۰۲۰ و سیلامى: ۳۱۱، ۲۰۰۱) ئانكۇ ب شىۋىمەكىن دى ئەز "نوينەراتىا هوش يان ھەستى دىكەت، ئەمان ھەستكىرن و ... ھەند و چونكى ئەز وەكى سەنتەرە ھەستى كاردىكەت، لەورا ب قىن چەندى دېيتە بەرىسىن رىكخستنا كارىن پىدۇنى بۇ بەردەوامىيا ژيانا تاكى و ناسنامەداربۇونا وى." (القىداۋى: ۲۰۱۱، ۱۷۱). يان ھەر وەكى ھندەك پىپۇر د بوارى تىورا يونكىدا كاردىكەن دېيىن: "ئەز ب درىزاهىيا ژيانق دروست دېيت و خودان ھىزىدەكا جۆرىيە، ب رىڭا وان رۆلىن پى هاتىنە راسپاردن دياردبىت و پىخەمەت گۈنچانى، چەندىن ئەركان وەكى (ھۆكارەن، ھەستكىرن و شعور و حەدس) ب كاردەھىنەت." (Stein: 2010, 25) و أنييل و آخرۇن: ۴۳، ۲۰۲۲)

ههژی ئامازىيە كۈ د تىورا فرويدىدا ئەف ئەركە هەتا رادەكىن مەزن د كەقنه پال (نيمچە
ھەستى). ديسان (ئەز) ل دەف فرويدى ھندەك تايىەتمەندىيەن پىرسونا يۇنگى ب خۆفە
دەگرىت. (فرويد، ١٩٨٢، ٤٣) ڙ فىنى چەندى دياربىبىت كۈ زاراف و ئەركىن ۋى بوارى دەرۈونى
جوداھىيەن بەرجاڭ د ھەردوو تىورىن ئامازە پىّكىريدا ھەنە.

دیاره باشترین نموننا بهره‌مندی دهدبی ئەوا ب پلهیەکا مەزىن دكەفیه ژیر کاریگەریا ۋى پارچا دەرۈونى، بەرھەمین (پىلا ھوشىن)انه، كۆ سەركىشا وان رومانا (يولىسيس)^(١) ياخىم جويسىيە(جويس: ١٩٩٤) ھەر وەك يۇنكى ب خۇ دەربارەت ۋى رومانى دېرىزىت: "ئەم د ۋىن پەرتوكىيدا ھىزىدەكە تىز ياخىم تېرىنەكەن و بىرداڭەكە فۇتوكىرافى بۇ ئىدراكا ھەستىن و مايتىكىرنەكە ھەستىن بەرەف ژ ناقىدا و ژ دەرفە دېنىن... كۆ پىشخەرىيەن دەدەتە ئەركىن زانىنى وەكىو ھەستىكەن (أحساس) و ھەدىسى، بەلتى ئەركىن دىيار وەكىو ھزرىكەن و ھەستىن (شعر) ب ھەمان رىزە دكىپكىرىنە". (Jung: 1978, 116) ئەف جۇرى ئەدەبى ژ ناقىن وئى ياخىم كۆ پشتىبەستىن ل سەر وان بىرھاتتان دكەت ئەۋىن ب رىيەكى (خوازىياريان - تداعياتAssociation -) دەھىنە د ئاستىن ھوشىدە و نشيىسىر ب شىۋىدەيەكەن ھونەرى دادلىزىت، دىسان ژ نمونىن سەرنجراكىيىش يېن ۋى جۇرى بەرھەمىن ھوزانەكە (جاڭ پەريشىر) يە ئەوا ب ناقىن (ھەر وەكىو ب موعىجىزە رويداى). (پېرىشىر: ١٩٨٨، ٩٢)

(Personas) پیروسا

کھسک ب تھمامی دیمن خو بو کھسین دی دیارناکهت، هر چهند یئن ل گھل خو و دمورو به رین خو راستگو بیت، دی هر ھہولدت کھسا یا ہتھیکا نموونے یئی پیشکشکهت و گوارانکاریان ئیختیه سهر کھسا یا ہتھیکا خو یا راستہ قینه، لھورا یونگ دبیزیت: "پیرسونا سیستہ من گونجانا تاکیه ل گھل جیهان، یان ئھو رو ریکھ یا کھسک پن سہ دھدری ل گھل جیهانی دکھت، بو نموونہ هر پیشہ یہ کنی یان کارہکی پیرسونا خو

یولیسیس یان (ولیس - Ulysses) رومانا تقیسیری تیرلمندی (جیمس جویس ۱۸۸۲-۱۹۴۱) بُو تیکه‌م جار ب شیوه‌ی خله کان د روژنامه‌ی امریکیدا ئهوا ب نافن (The little Review) هاتیه به لاقکرن، د ناخبهران سالین ۱۹۱۶ و ۱۹۲۰ ل فهلاهنسا ب شیوه پهربوک هاتیه به لاقکرن. ڙ گرگترين

ناؤنیشانی هوزانی ف زمانی عربی (کما تو حدث بمعجزة) یا جاک پریشیر (Jacques Prevert) ۱۹۷۷
 -۱۹۰۰: نشیمر و هوزانقانی ناقداری فهرمنسیه، ب پهیین خویین ساده و هوزانیں خویین سفک ل چهندین
 و هلاتین ب زمانی فهرمنسی د پهیشن ناقداریوویه، لهورا ب بهرفرههی بهره‌منیں و د پهیردوین خواندیدا.
 دهاته خهادن. همه‌ماده‌کا به‌همان کمدته حب‌که و هوزان و سینایمیت: قلمان همه.

يا تاييهت هميه. يا ب ساناهيه د في سهرهميدا ۋەكۆلىنى ل سەر ۋان تشتان بىكەين، دەمىن وىنىن كەسايىھەتنىڭشى د رۇزنامەياندا ب شىپويەكىن دووبارمبوو دەركەفيت. جىهان جۆرەكىن تايىھەتنى رەفتاران ل سەر وان دەسىپىنىت و كەسىن شارمزا ھەولدىدىن في پېشىبىنىي جىتىھەجىتكەن... د شىاندابى ب كورتى بىزىن كو پېرسونا ئەم توتشت نىنە يىن د زىوارىدا ھەمى، بەلكو ئەم توتشتە يىن كەس ب خۇ و كەسىن دى باوەردەكەن كو يىن ب في شىپويە." (Jung: para221 1977 و يۈنخ: ٢٤٢، ١٩٩٧) دىارتىن نموونە ل سەر مەترىسيا پېرسونايان، كەسايىھەتىا (دون كىخوتە)^(١) يى سرفانتسىيە (ثريانتس: ٢٠٠٩، ئەم يىن ل وى باوەرى كو ب راستى يىن ل ئاستى قارەمانىيەن و ل سەر وى پېدىقىيە كارىن ئاست بلند بىكەت و ھەزاران ژ مەترىسيان رىزگارىكەت، ئەم ب خۇ باوەردەكەت كو دىمەن وى يىن دىيار (پېرسونا) ب في شىپويە و نزانىت كو گەلەكىن دویرە ژ راستىا دەررووننى خۇ ب خۇ و ئەقا ئەم دىاردەكەت ژ ئەگەرئ پېدىقىياتا ھىزىن دەرەكىيە كو سەرەدمى وى وەسا دخاست، ھەتاڭو كەسەكىن ھېڭىز و پايە بلند بىت، پېدىقىيە سوارەكىن پەھلەوان بىت و كارىن پايە بلند بىكەت. بەرامبەر قىنچەندى (نمواونە)^(٢) كا دى ل سەر ۋەشارتنا كەسايىھەتىيا راستەقىيە د بەرھەمەن ئەددىبىدا دىاردېتىت، ئەمۇزى (وېنى دوريان گرايىيە يى (ئوسكار وايلد) (وايلد: ٢٠١٤)، كو ھەمى حەز و ھېقىيەن وى ئەمۇبۇون، ب دىمەكىن جوان و خۆدان رەوشەت و بىن گۈنەھ ھەمبەرى جشاڭى بىمېنىت، ھەمى ھەمۇل ددان ۋى لايەننى خۇ بەرامبەر كەسىن دى ژ دەست نەدەت، سەرەدرای ھندى كو كەسايىھەتىا وى يى رەسەن يى پېپۇو ژ گۈنەھ و شاشى و بىن رەوشەتىان.

سيبەر (الظل - Shadow)

د فەرھەنگا دەرروونشىپەكارىيا يۈنگىدا ھاتىيە كو "ل سالا ١٩٤٥ يۈنگى پېتاسەك راستەخۇ و ئاشكرا دا سىبەرئ: (ئەم توتشتە يىن كەسى نەقىت بېيتە ئەم). د فى روونكىرنا سادەدا، ھىمایىن فەرلايمەن و دووبارمبوو وەكىو لايەنەكى نەرىتى دەدەنە پال كەسايىھەتى، Samuels, Shorter, Plaut: "سەرچەمى ھەمى سىمايىن خرابە، ئەمۇيىن كەسى دەقىت ۋەشىرىت."

^١ دون كىخوتە دى لا مانشا، ب ئىسپانى (Don Quijote de la Mancha) رومانەكى ئىسپانىيە ژ لايىن (ميشيل دى سرفانتس ١٥٤٧-١٦١٦) قە ھاتىيە ئىشىسىن و د دووبەرگاندا د ناقبەرا سالىن ١٦٠٥ و ١٦١٥ دا بەلاقىرىنە و ژ لايىن چەندىن رەخنەگرانقە دەيتە ھەزمارتن ئىكەم رۆمانا نويا ئەوروبى.

^٢ وېنى دوريان گرايى (The picture of Dorian Gray) تاكە بەرھەمن رۆمانە يى ئىشىمىر و ھوزانشان و شانۇنىشىنى ئېرىلمەندى (ئوسكار وايلد (وايلد: ١٨٥٤-١٩٠٠) ل سالا ١٨٩١ بەلاقبۇيە و ب نمواونا ئەددىبىتى دەيتە ھەزمارتن .

(1986، 138) و هزرا یونگی یا گشتی ل دور پیناسه کرنا سیبهرهی ئەمەد کو سیبهر لایەنی نەرتىئىن حەز و رەفتارىن مەۋھىنە، بۇ نمۇونە دېيىتىت: "ھەرتىشى خۆد دانپىدانى د خۆدا نەكەت، سیبهر ب خۆفە دەگرىت." (يونغ: ۱۹۹۷b، ۲۱۴) دىسان (ئەنجلر) ب شىوهکى دى پیناسەدكەت و دېيىت: "سیبهر (الظل - shadow) : ب دىتنا یونگى، نويىنراتىا نمۇونەكى رەسەن دەكت و ژ لایەنین گیانەمەدرى و جەڭاڭى پېڭ دەيت. (أنجلر: ۱۹۹۱، ۴۷۳) مەبەست ژ لایەنین گیانەمەدران، ئەمە حەزىن خۆستى و زىڭماكىنە ئەمۇين ل دەف پەترييا گیانەمەدران ھەم، دىسان مەبەست ژ لایەنین جەڭاڭى، ئەمە دوخى ئاللۇزە يىن كارلىيّكا مەۋقۇ ل گەل دەمۇرۇبەران پەيدادكەت. یونگ ئامازى دەدته لایەننى گیانەمەدرى يىن سیبهرهى و دېيىت: "سیبهر ئەمە لایەننى كەسايىھتىيە ئەمە پىرى گۈنەھەكارى، لایەننى كېم و كېڭىرلى و قەشارتى، ئەمۇي چەقىن وئى يىن دوماھىيىن دەگەھەنە بابكالىن مە يىن گیانەمەدران لەورا ئەمۇي لایەننى دىرۇشكى، ئەمۇي د نەستىدا ھەميىن ب خۆفە دەگرىت." (يونغ: ۱۹۹۷b، ۲۱۴) ژ فىن شەرۇفە كىرنى دىاردېبىت كو كېكىرن روئى خۆ د گەشەبۇونا سیبهرىيە دېيىت، ھەر چەندە ئەمە ب خۆ نمۇونەكە رەسەنە.

سیبهر دېيىتە تەمامكەرى پېڭىھاتىيىن دەرروونى و ھەبۇونا وئى ھەقىنگىيا دەرروونى رېڭ دئىخىت، بۇ ۋىن چەندى (شتاين) دېيىت: "سیبهر و پېرسونا جووتەكىن كلاسيكىيە ژ دوو جەمسەران، وەكە دوو جەمسەرىن ئەز د دەرروونىدا دىاردېن، چونكى ئەركىن گشتىيەن وەرارا دەرروونى تاكبۇونە و تاكبۇون بەھاين بلنەدە." (Stein: 2010, 112) زىيەبارى ۋىن چەندى، جەمسەرى سیبهرهى رۇلەكىن مەزن د ئافاڭىرنا (خۇد) يىدا دەگىرىت.

سیبهرهى رەنڭقەدان ل سەر رەفتارىن مە ھەمە و د خەمون و ئەندىشە و ئەفسانە و بەرھەمەن ئەددەبىدا ب ئاوايىن تايىەت دىاردېبىت، ھەر وەكە (سوزان رولاند) دېيىت: "سیبهر ئەمە لایەننى تاكىيە ئەمۇي نويىنراتىا بەرۋاقاڙىيى دەكت، شەھەستن، تارياتى، ھەتاڭو شەرخوازى، وەكە ھەمى نمۇونىن رەسمەن، ھەنگارىھەندى شىيە و ل گەل ھەندى یونگى دەقىقا وەكە كەسايىھتى دانوستاندىن ل سەر بىكتە، پەترييا جاران د خەوناندا وەكە كەسەكىن يەكسان و بەرۋاقاڙى كەسايىھتىا ئەز دىاردېبىت. ژ لایەكىيە سیبهر ئەمە تاشتن يىن مە د دەرروونى خۆدا كېكىرىن، ئەمە تاشتن ئەمۇين ئەم ب توندى رەتكەين، ئەمە نەستە يا ب ھىزىتىن دوخىن خۆ ب رېكەكا نەرتى و ب ئازار دىاردېبىت." (Rowland: 2019, 93) ئانكى دېيت سیبهر وەكە كەنارەك زىابەخش دىاردېبىت، بەلۇن یونگ پەتريمايىن كەسى دەدته پال سیبهرهى كو "پەيشا (سیبهر) بۇ دەرىرىنىن ژ پارچەكا نەستا كەسوكى بىكاردئىنەت، چونكى گەلەك جاران د خەوناندا ب شىيۇ ئەف كەسە وەكە

ئەنیما يان ئەنیموس نینه کو پىچەوانەی رەگەزى كەسى بىت، بەلکو "سېبەر د ئەفسانە و خەوناندا ل سەر شىۋىي ھەڤرەگەزى خودانى خەونى دىاردىت." (يۇنۇغ: ۲۰۱۲، ۲۲۱) ئەف لايەنى كەسايىھەتىي د ئائىنيدا ب دىتنا يۇنگى ب شىۋىي ئەھرىمەن (شەيتان) دەيتە سالۇخىدان، ھەر وەكى ئەم دېتىت: "ئەھرىمەن كۆپىيا نموونا رەسمەن (سېبەر)، ئانكى كۆپىكە ڙ لايەنى مەترىسىدار يېن نىشا تارىي يېن دانپىددان نەكىرى ڙ كەسايىھەتىي." (Jung: 1966, para152)^(۱) بىنین کو كەسايىھەتىيا (مېيىستوفىلىس) د فاوستا^(۲) گوتىدا (جوتە: ۱۹۷۱) و (بەریز ھايى)^(۳) د بەرھەمن (روبرت لويس ستيفنسن)دا (ستيفنسن: ۲۰۰۸) و تابلوين دوريان گرای د بەرھەمن ئوسسکار وايدىدا و (ئىاڭو) د (ئوسسیلو- Othello)^(۴) يا شڪسپيرىدا (شكسبير: ۲۰۱۲) ھەمى نويەراتىيا سېبەر ئەتكەن و ھەمى ھەڤرەگەزى خودانى بەرھەمينە.

خۇد (The Self)

يۇنگ دوو ئەركان دەدەتە پال خۇدى، ئەركىن ئىكىن رىكخىستنا پىكەھاتىيەن دەرۈونىيە و "ئەم نموونا رەسەنا نافەندىيە يَا نويەراتىيا خەبات و رەنجى دەكتە پىيەھەمەت ئىكىگەرتنا ھەمى پشكىن كەسايىھەتىي." (يۇنۇغ: b1997، ۲۲۴، ۱۹۹۱، ۴۷۱) و ئەف پشکە ئۇن يېن دەكەقەنە د بىاڭى ھوش و نەستىدا، ئەركىن دووئى يېن خۇدى (كەشتىياتىيە)، ھەر وەكى يۇنگ دېتىت "خۇد نە ب تىنى سەنتەرە، بەلکو ھەمى روپەرە، ئەمۇي ھەست و نەستى ھەر دوويان ب خۆقە دىگرىت." (يۇنۇغ: ۲۰۲۳b، ۲۰۲۳c و ۲۰۲۳c و يۇنۇغ: ۱۹۹۷b، ۱۹۹۷c) ئانكى "خۇد نويەراتىيا مەھۋايان ھەبوونا دەرۈونى د سەنۋەرەكى نەنىاسدا

^۱ فاوست (Faust): شانوگەرىيەكا تراجىدييە ڙ نېيسىينا شانۇنىيىت ئەلمانى (بۇھان ولفگانگ ڤون گوتە - Juhann Wolfgang von Goethe) (1749-1832) ڈوو پشكان پىك دەيت، پشكا ئىكىن ل سالا ۱۸۰۸ءى بەلاقبوویە و پشكا دووئى ل سالا ۱۸۳۲ءى، سالا مىرنا گوتە بەلاقبوویە. دەيتە ھۆمارتن ڙەزماრتن ڙ مەزىزلىرىن بەرھەمەن ئەدمىيە دىرۇڭقا ئەدمىيەتىن ئەلمانىدا.

^۲ كەيىسا دكتور جىيكل و بەریز ھايىدىا نامو (Strange case of Dr Jekyll and Mr Hyde): ڙ كورتە چىرۇكىن قوتىيە يَا نېيسەرە ئىنگلەندى (روبرت لويس ستيفنسن). ل سالا ۱۸۸۶ بەلاقبوویە، دەيتە ھۆمارتن ئىك ڙ ناقدارتى بەرھەمەن ئەدمىيەن ئەدمىيەن ئىنگلەيزى و كارىگەرىيەكا زۇر ل سەر خەلکى ھەبۇو، ھەتا وى رادەي گو دەستەواژىيەن (جيىكل و ھايىدى) دىگوتە وان كەسىن خودان سرۇشتەكى دوولايمەن.

^۳ ئوسسیلو (عطىل-Othello): شانوگەرىيەكا تراجىدييە ڙ لايىن نېيسەرە ئىنگلەيزى (وليم شيكىسبىر) يېھەتىيە نېيسىين و ڙ پېنج پشكان پىك دەيت. وەسا دەيتە هۆزىكىن گو ل سالا ۱۶۰۳ ھاتىيە نېيسىين و ڙ چىرۇڭقا (قەممەر و لزەمان و خۇشتىغا وى) ئەوا د ھزار شەف و شەفەدا ھاتىيە وەرگەرتىن. شانوگەرىي بەحسىي چەندىن بابەتان دەكتە، ڙ وانا ململانى د ناقبەرا باشىن (ئوسسیلو) و خرابىيىدا (ئىاڭو) دەكتە.

دکهت." (Rowland: 2019, 68) ژ فن چهندی گرنگیا خودی د فن تیوریدا دیاردبیت، همر وهکو دروون همه می د سنورئ خودیدا دهیته سالوخدان.

ژ لایه کن دیشه یونگ دبیزیت: "زیر پیکهاتا نهستدار یا خودی، خود گله کن دویره ژ زیری هوشیار کو د شیاندایه ب تنی ب ریکا کهسایه تیین مرؤف دهربرین ژ پارچه کا وئ بھیته کرن و پیدفیه دهربرین ژ پارچا وئ یا دی ب سیمبولین باهه تی و رووت بھیته کرن. کهسایه تیین مرؤف، باب و کورن، دایک و کچن، پاشا و شازن، خوداوهندی نیر و خوداوهندی مینه. سیمبولین گیانهومری: ئەزدهها و مار و فیل و شیر و هرج و گیانهومرین دی یین بهیز، یان جاره کا دی تەقپنیرک و کیلخاله و بەلاتینک و کیز و کرم. هتد. سیمبولین روهکی پتريا جاران گولن (لوتس و گول ماحمەد) و ئەفه بهرهف وینهیین ئەندازهی دچیت وهکو بازنه، تەپه، چارگوش، چوارینه (تشته ک دابه شی چوار بارجا ببیت، دەرمزمیر، ئەسمان و ب فی شیوهی)." (Jung: 1977, 178) هروهسا (بەری فەیله سووان سیمبولی خودیه) (Jung: cw16, 1985, para531) و ماندا (Jung: cw16, 1985, para11) و ماندا (Jung: cw16, 1985, para378) "چوارگوش کرنا بازنەی (تربيع الدائرة - squaring of circle -) ... ژ لایه کیشه د کهسایه تیا بالادا (وینن خودی، سیمبولی مرؤفی) دا دیاردبین." (Jung: cw18, 1976, para1158) و زاروک (Jung: cw18, 1976, para1567) و دار (Jung: cw16, 1985, para378) بهلن ژ لایه کن دیشه "هنده ک شرۆفه کار خودی یونگی بهسکری و مکھە فی خودای دکەن." (سیلامی: ۱۱۲۲، b۲۰۰۱) و ئەف سیمبوله د خهون و بەرهە مین داهیتانی و هندەک دوخین نه خوشییین دروونیدا دیاردبین.

تاکبۇون (Individuation)

دەربارەی ۋى تېگەھى زانا وەسا دیاردکەن کو "تاکبۇون زارافە کن یونگىيە بۆ كريبارەكىن، تىدا ئالەنگاريا (تحدى) دەرۈونىن هوشیار دهیته کرن و دهیته راكىشان و پارچە کرن و دووباره ئاقا کرن و ل دوماھىي ژ لايىن دەرۈونىن نمۇونىن رسەنەن نەستدارقە دهیته پاراستن. وەکو كريyar، ياسروشىيە و ئارماڭدارە، چونكى پالدەرى سەرەكى بىن دەرۈونىن مرؤفى ئەمە بەرەف تەمامىي بچىت، ئانکو سىمايىن هوشیار و نەستدار تەمام بىن." (Rowland: 2019, 61) ب فن چەندى دیاردبیت کو تاکبۇون ئەم کارلىيکە ياد ناقبەرا هوشى و نەستىدا پەيدابىت و پىدفیه هەردوو لايەن بىگەھنە ئاستەكىن هەۋەنگىيەن. دىسان وەکو ياد كىريارىدا دەرۈونىن رسەن رۆلەكىن گرنگ د فن كرييارىدا دىگىر، لەورا یونگ دەربارەي ۋىن چەندى دبىزىت: "سیمبولین كريارا تاکبۇوننى، ئەويىن د خەوناندا دەردەقەن،

وینین خودان سروشته‌کن دهستپیکینه و کریارا تاکبوونی یا ناقهندی وینه‌دکهت، یان ناقهندکا نوی بُو ڪهسايەتیئن بھرهم دئینیت.. ئەز دبیزمه فی سەنتھرى (خۆد) و پىدفيه وەسا تېبىگەھین کو ئەم (گشتیا دروونیه - ڪلیة النفس). (يۇغ: ۲۰۲۳۵، ۲۴-۲۳) مەبەستا يونگى ب (ناقهندادا نوی) ئەمۇھ کوب تاکبوونی مەرۆف دېتە خۇدان خۇدەك و ڪهسايەتیئەکا نوی، بەلنى ئەھ ڪهسايەتیه بلندتر و بھېزترە ژيا بھرى هيڭى، ئانکو ب رىکا قىن کریاري، سیستەمەن دەرەنەن ڪەسى بلندتىرين پله يا بھرزوون و گەشەبۈون و دەرىرىنەن ب دەستقە دەھىنیت، یان دىگەھىتىن." (انجلر: ۱۹۹۱، ۴۵۷)، یان "تاکبوون ڙناپېرىنا ساخله‌میا (ئەز) يە پىخەمەت ساخله‌میه‌کا مەزىتى و تەمامتى ل گەل شىيانىن نموونىن رەسەننەن گیانى. کریارەکا سروشته، ئارمانجا وئى يان ئاراستەکريي بُو ئىكىگرتى زىددەتى يان بھردوام ل گەل نموونا رەسەندا خۇدى. چونكى تاکبوون گەيداى رەشەنبېرىكىندا (ئەز) يە بھرەف گشتگىرىيەکا گەرنگەت، لەورا پتريا جاران ب رىکا نموونىن رەسەننەن قەرمبۇوکەرنى ژ لايمەنگىريا (ئەز) دياردبىت." (Rowland: 2019, 68 و Jung: cw16, 1985, para219)

بەر قىن چەندى يونگ وەسا بُو دېتى كو ژېرى ھوشىyar، يان ڪهسايەتىا خۇدى ل گەل نەستى ھەقدگەيت، ھەر وەك ڪهسايەتىئەکا نوی كو ژ ھەردوويان پىكىدھىت و بھرەم دەھىنیت (ھەتاکو ھەردوو وەسا ئىتكى دەگەن ھەرۋەكى ب ئىك لەشن). ڪار وەسا نىنە كو ڪهسايەتىا نوی د نىقا رىكىيда تىشى سىيىن بىت، د ناقبەرا ھوشى و نەستىدا، بەلكو ھەردوونە. چونكى ژ ھوشى دەريازدېت، پاشى قىن چەندى د شىاندا نىنە ناقن وئى بکەينە (ئەز)، بەلكو پىدفيه ناقن وئى بکەينە (خۆد). (Jung: cw16, 1985, para474) ھەر ژ بەر قىن ئىكىگرتىن و نە دابەشبوونى يونگى ئەھ زاراھ ھەلبزارتىيە.

يونگ کریارا تاکبوونى ب چەندىن بوارىن ژيانى و دېرۇكىيە گرى دەدت ژ وان نموونەيىن (سوزان رولان) ئاماژى پى دەدت، خىميايا چەرخىن گەقىن و نافىنە كو دېزىت "ھزا يونگى يا دەكمەن ل سەر خىميايان ئەمە كو ھەولدانىن گەۋرىندا رساسى بُو ژېرى، ھزىيەن ڪارلىيکىن ئەز يىن بھردوامن ل گەل نەستى، ئەمە دېيىزنى (تاکبوون - التفرد)." (Rowland: 1999, 61) ئانکو پېرابوونىن خىميايان ب درېزاهىيا ھەبۇونا خۇ ب تىن رەنگەداندا ڪریارا تاکبوونىيە و ئەز و رەنگەدانىن وى وەك رساسى يىن بىن بھايە و ب رىکا گەۋرىندا وئى بُو نىاسىندا نموونىن رەسەننەن نەستدار دى بىتە تىشەكىن بھادار وەكىو زېرى. ھەمان

بۇچوون د رومانا (كيمياگەر)^(۱) يا (پاولو كيۇلويدا بەرچاڭ دېيت. دىسان ئەف كريارە ب دىتنا يونگى بنەماين ھەبوونا بىرباوهەرىن ئايىيە و "تاكبۇون ھاندەرى تەمامبۇونىيە، نەكۆ بۇ ھندىيە كو ھوش ياشتى بىت، دەلىقە بۇ ۋىچەندى ئىنە، بۇنەوەرى د راستىدا تاكبۇوي يىن گۈرۈشى تارى و نمۇونىن رەسەنىن خوداوهەندىيە، بىتى تىدا نقوم بىت يان ب سەردا بىغىرىت. ل دەف يونگى، رامانا ئەئەمە كو كەسىن تاكبۇوي پىدىقىيە يىن ئايىنى بىت، بەلنى يىن رېزبۇو كو ڪارى وى ب تىن دەررۇنناسى بۇو. تىكەھەشتەنەك دەررۇنى بۇ ھەزا مەرۆقى يا سەرمەدى پىشىشىدەر و ب رىكاكا كەلتۈرىن خوداوهەندان يان بۇنەوەر و كريارىن گەردوون دروستكىرى ئەف چەندە پىشىشىدەر." (Rowland: 2019, 61)، ھەر ڙ فى ئاراستى كريارا تاكبۇونى ل دەف سوفىيانى دياردېيت ھەر وەكىو يونگ دېيىزىت: "ئەف دەرىرىن ئىكەتىا ناخخۇيى، يان ئەزمۇونا ئىكەبۇون، ب ھېزەكە ماھىن ل دەف سوفىيان دەيىتە دەرىرىن د ھەزا ئىكەگەرتنا سوفىيەرىدا و بەرى ھەر تاشتى د فەلسەفە و ئايىنەن ھەندىاندا و تاوايا چىنى و بودىا زەن يا ڇاپۇنىدا^(۲) دەيىتە دەرىرىن." (Jung: cw16, 1985, para532) ديارە ھاندەرى (ھەلاجى) ب باوهەركىندا (أنا الحق) ل دويىش ۋى تىكەھەن يونگى دى ھىتە شرۇقەكىن و مەبەستا وى بۇ مە ئاشكراڭ لى ھىت. ئەم ھەمان دياردە ل دەف زەرادەشتى نىچى ژى دېيىن دەمىن چەندىن جاران دېيىزىت پىتىقىيە مەرۆف ڙ مەرۆقايەتىا خۇ دەرىاز بىت و مەرۆقەكىن بالا پەيدا��ەت، يان ب وەرگىرانات پەيشى (مەرۆف تاشتەكە پىدىقىيە دەرىازبۇون ژى بەيىتە كەن). (نيتىشە: ۲۰۰۷، ۱۰۱).

د رومانا (گولاف)^(۳) دا قارەمان د قۇناغەكە ب ھەمان شىيۇمدا دبورىت، وەكىو نېيىسىر دەدته دياركىن كو ئەف كەسايەتىيە بۇ ماۋەيىن حەفت سالان د شەفتەكە تەنگ و تارىدا دېيت و بىيى ھىچ تىكەلەتىيەكىن ل گەل كەسەكى بىكتە، ئەقجا دەگەھىتە ناخى ئارمانجا

^۱ كيمياگەر (الخيميائى و السيمياتى) ب بورتوگالى (O Alqimista) رۆمانەكە سىمبولىيە ژنقىسىينا نېيىسىر بەرازىلى (پاولو كويولو- Paullo Coello). بۇ ئىكەم جار ل سالا ۱۹۸۸ ھاتىيە بەلاقىرن و ب دىتنا رەختەگەران ئەف رۆمانە ڙ بەرھەمەن ئايابىن ھەقچەرخە.

^۲ بودىا زەن: تىرمىيەكە ڙ ماهايىانا بودىا يابانى و ڙ بودىا چىنى (چان- Chàن) جودابوبىيە. تاوايا چىنى: نەرىتەكە ئايىنى يان فەلسەفە بىنەكۈكە وى بۇ چىنى قەددەگەرىتت و ب كېماتى رەھىن وى بۇ چەرخى چارى زايىنى قەددەگەرىتىن، داكسوكىن ل سەر وىچەندى دىكتە كو پىدىقىيە تاكەكەمس ل گەل رىتما گەردوونى ب شىيەكى گۈنچاى بىزىت.

^۳ گولاف: چىروكاكو گۈزەكەكى، يا نېيىسىر ئەلمانى (پاتریك زوسكىن). ئەف رۆمانە ل سالا ۱۹۸۵ بەلاقبوبىيە و ڙ پەترتىرين رۆمانايە ل چەرخى بىستىن ل ئەلمانىا ھاتىيە فروشتن.

خو و پشتی بهره‌ف چیا ژوردا دهیت، دفیت پهیاما خو بخه لکی دیارکهت.(زوسکیند: ۲۰۰۷، ۱۴۰ - ۱۴۷) دیاره زمره‌دهشتن رسنهن و ین نیچن ژی ب هه‌مان شیوه‌ی گه‌هشته ئه‌نجامى پهیاما خو و بەلاقکرنا وئ پهیامن د ناڭ خه لکیدا بوبویه ئارمانجا وي. ئەف چەندە ل دەف چەندىن پېغەمبەرانىزى دياردبىت وەکو يونس و موسى و محمد و چەندىن كەسىن دى يىن وەکو بوداي ڪو (بۇ ماوهىي شەش سالان خو ژ جىيانق ۋەقەتاند). (ھارى: ۲۰۱۸، ۲۶۸). و هنده‌كىن دى. هەزى ئامازىيە ڪو كريارا تاكبوونن گەلەك نىزىكى زاراقنى (بەرزبۇن - التسامى) ین فرويدىيە، (فرويد: ۱۹۸۲، ۵۱) بەلن فرويد ۋىن كرياري ددەتە پال ئەمۇي وەرچەرخانى ئەوا د دەرۈونىدا ژ ئەگەرى گپكىرنا حەزىن لېيىدى پەيدادبىت.

ئەنیما و ئەنیموس (Animus/Anima)

ب دېتىنا يونگى، ئەنیما و ئەنیموس نموونىن رسنهن و دكەقىنە د بىاڻن نەستا كومىدا و چەندىن جاران ئامازە دايە ۋىن چەندى. (يونغ: ۲۰۰۰، ۱۳۳ و يونغ و فيلهلم: ۲۰۱۳، ۱۷۷ و 27، 1977) لمورا زانا دېلىز: "ئەنیما نموونا رسەنا مىيە د نەستىن زەلامىدا. ئەف ھەبۇونە دوخى من د خۆدى تايىھەتن رەگەزى نىردا دەستنىشاندكەت ڪو ئامازىيە ل سەر ھەبۇونا نەستەكا دوو رەگەزى، ب هه‌مان شیوه، ئەنیموس نموونا رسەنە د نەستا ئافەرتىيە." (Rowland: 2019, 99) هەمان دەرىرىن ب شیوه‌يەكى دى ل دەف باربارا ئەنگلر دەھىتە ديتىن. (انجلر: ۱۹۹۱، ۴۴۲)

ھەزى ئامازىيە ڪو د كەلتوري ڪوردىدا ھەست ب ھەبۇونا (ئەنیما و ئەنیموس) هاتىيە ڪرن و وەکو گيانەكى نامو (يان ب شیوه‌يەكى ھويتر بىزىن، وەکو ئەجنه‌كى) هاتىيە سالوخدان و ڪارتىيەكىن ل سەر ژيانا مەرۆقى دكەر، چونكى يونگى دياردكەت ڪو "كونتولا (ئەنیما و ئەنیموس) ل سەر مروقى وەکو (تابع: قرين) ئەجنه‌يە." (يونغ: ۱۹۹۷a، ۱۶۹) و "تابعى نىر: ئەو ئەجنه‌يە ئەمۇي ئافەرتىن ھەمېيىز دكەت دەمىي يَا ناشتى و (تابعى مى) ئەو ئەجنا مىيە، ھېرىشى ل سەر زەلامى دكەت د نشىنىن ويدا. (يونغ: ۱۹۹۶a، ۱۷۴) لمورا كجا مىرى ئەجنا و (ڪورى مىرى ئەجنا) ب شیوه‌يەكى بەرجاڭ د حىكايەتىن فۇلكلۇرىيەن ڪوردىدا دياردبىت.

ئەنیما و ئەنیموس د خەون و ئەندىشە و ئەفسانە و چىرولك و بەرھەمەتىن ئەدبى و ئايىاندا ب شىۋى سىمبولان دياردبىت، زانايىن ۋى بوارى دياردكەمن ڪو: "ئەنیما و ئەنیموس د چەندىن شىوه و ڪەسايەتىيەن جشاكىدا ھاتىنە وىنەكىن: ئەفرودىت، ئەسىنا، ھىلىنا تروادى،

مهريهم، ساپينتيا و بياتريس، يان و هکو هرمس، ئەپولو، هرقل، ئەسکەندەرى مەزن، رومى^(۱) (Samuels, Shorter, Plaut: 1986, 23)". مىيياتى دھىتە هژمارتن وەکو هيّزا دروستكەر بۇ باشى و خرابىنى، لمورا چەندىن ناھىئىن جودا دايىه قىن هيّزى وەکو (ديانا، سەميراميس، ئىزيس، باراتى، بريتانيا) كۈل دويىف وى دىمى دىگونجىيت ئەھۋى وەردگىرىت... لمورا مسرىيان (ئىزيس) ب رەنگى سې وىنەكىرىھ وەکو ئاماڭە بۇ دىمەن وى يىن ئەرىتىن و ب رەنگى رەش وىنەكىرىھ وەکو ئاماڭە بۇ دىمەن نەرىتىن يىن توپرەم بۇ هيّزا مىيياتى". (أكىيە: ۲۰۰۵، ۶۰۸) زىدەبارى قىن چەندىن يونگ دېيىت: "پترا جاران ئەنیما ل سەر شىۋى ئىرىھەند يان رەبەنان دەردكەن كۆ پەيەندى ل گەل هيّزىن خراب ھەيە." (يونغ: ۲۰۱۲، ۲۳۵) و ئەف كەسايىتى ب بەرفەھى د بەرھەمەن ئەھەن ئەھەن فۇلكلۇرىدا بەرجاڭ دېن.

يونگى ئاماڭە ب كارىگەرiya ئەنیمايىن ل سەر بەرھەمەن ئەھەن دايىه، بۇ نموونە دېيىت: "ھەر وەکو ئەم دازىن پتريا جاران هوزاننى ئەنیما سالوخەت دايىه و بەھاداركىرىھ." (يونغ فىلەلم: ۲۰۱۳، ۱۷۷) و ب بۇچۇونا وى ئەنیما سەنتەرى هوزانىيە و هوزانچان سالوخاندا ئەنیما خۆ ل جەن يارا خۆ ددانىت، يان سىمايىن ئەنیمايا خۆ دددە پال وى كەسا هوزاننى پى قەدھىنەت. بەلن يونگى پتەل سەر رۆمان و شانويان كاركىرىھ، لمورا ئەنیما پتەر د قى بىاقيدا دىتىنە و دېيىت: "ئەنیما ژ سەرنجراكىشانى هوزانچانان دەربازنەبۈوی، ھەر وەکو من ل جەھەكى دى گوتى، ھەندەك سىمايىن باش ھەنە، د ھەمان دەمدە رىزەمۇ سىمبولى ئەھۋى

خوداوندا گۈركى (Aphrodite - Aphrodite): ئىك ژ دوازدە خوداوندىن ئۈلمىپىھ و خوداوندا ئەھىنى وجوانى و ھەزىانا سىكسىيە و خوداوندا ھەمى جۇرىن پىتەندىتىيە. خوداوندا گۈركى (ئەسىنا - Aθηνά): خوداوندا شارمزايى و ھىز و شەرىيە و پارىزمرا بازىرىايە. ھىلىتا تروادى: د ئەليادا ھومىرسىدا، جوانترىن ئافرەتنا گۈركىيە ل سەر ئەردى و شەرىي تروادە ژ ئەگەرى وى سەرھەلدايە، دەمنى ل گەل پارىسى رەقى. (Sapientia - Sapientia) يان سوفيا: نوبىنە شارمزايىن د چەندىن ئايىندا و جاران ب ناڭ حەجىا سوفيا يان ئاپا سوفيا ھاتىيە، وەکو كەنسىسا ل ئىستەمبۇلى. بياتريس: خوشقىدا دانتى و ئىك ژ كەسايىتىن كوميدىا يەزدىنى كود پشقا سىتىدا (Fireredos) دېيىتە رىنېشاندرا دانتى. ھرمس: خوداوند و پەيامبرى خوداوندىن گۈركىيە. ئەپولو (Apollo) خوداوندىن ھەتف و موزىك و نىڭار و هوزان و رم ھاقىزىن و پىتشىنى و پەتا و چارسىرىايە و چاھىتىرى گىانەوران و كىلاناتىيە و خوداوندى ماقولىلىتىيە، خودان جوانى و زەلامىنەكى ئەمەرە. هرقل: د مىتۇڭجا گۈركىدا كورى زىوسن خوداوند و كىمنىيا مەرۋە و خودان هيّزەكى رەحایە. ئەسکەندەرى مەزن (323-356 بىز): پاشايىن مەقدۇنى و سەرگەردى لەشكەرى، قوتابىي ئەرسىتىي بۇو و د تەممەننى سىيە سالىدا مەزنتىن ئىمپراتورىت دامەززاند. روميو: ئىك ژ كەسايىتىن شانوگەرiya شىكسپيريا تراجىدى ئەمۇا ب ناڭنى (روميو جوليتت) د

پتريا جاران نموونا رسمن ب خوّقه دگريت بو مه ڦهدگيريت، ئهز پلا ئيڪى ددهمه روماتين رايدر هاگارد (She, The Return of She) و رومانا لى ئهتلانتيد لبيروا... رومانا سيتيلر پروميتيوس هندهك تېبىنېين گەلهك هوير هنه و رومانا وي (ئيماجو) سالوخدانهك جوان بو (بوونقه Rebirth) پيشكىيىشكىمت. (Jung: 1977, 163)

د راستىدا ڪاريگەريا يونگى ب بهرهه مىن (هاگارد) د جهئ خودا بولو، نەخاسمه (She)، چونكى هەمى تايىەتمەندىيىن ڪەسايەتىيىن في بهرهه مى رېزەيەك تيورا يونگى دسەلمىن، بو نموونه (عائشه) بهرامبهر ئەنىما دھىت كو ڪەسايەتىيەك سېرىيەند و دەمدەمى و بەيىز و سته مكار، بهرامبهر وي پىرى زانا (بىلال) رېنىشاندەرى قارەمانىيە و ڪەسەكىن زانا و شارەزا و ئاقلمەندە. رويدان د ڪويراتىيىن چەندىن شىكەفتاندا رويدەن كو بهرامبهر نەستا گومى دھىت، پشتى قارەمان ل گەل ئەنىماين دگەھىتە دكۈراتىيا نەستا خودا، زالبۇونا ئەنىما نامىنيت و پرجىن قارەمانى سې دېيت هەر وەكىو بىست سال چۈوينە سەرتەمەنلى وي (ئەزمۇونا بىست سالان) وەرگىتى. (هاجارد: 1998) و ڙ نموونىيەن ئەددەبىيىن رۆلى ئەنىماين ديارىدكەن (مەدام بوقارى)^(۱) يا (فلوبير) يە (فلوبير: 1993) و مسا ديارىيت كو فلوبيرى پەيوەندىيەك و تىكەھشتەنەك باش ل گەل ئەنىما خۇ ھەبۈوه، چونكى شىايە هندهك نەست و ھەلچۈونىيەن گەلهك هوير ل دەف ئافرەتنى بدەتە بهرچاڭ.

ھەروەسا يونگ بە حسن ئەنىموس دكەت و دېيىزىت: "ب ھزارەھا ئەفسانە و حىكايەتىن خرافى بو مه چىروكاكا ئەھۋى مىرى ڦهدگىرەن ئەھۋى سېرا سېرىيەندەكى كريه گيانومورەكىن كىيى، يان دىۋوھك و پاشى ئەقىنا كچەكى ئەھۋى ژ سېرىي رىزكاركىريه و ئەفە ئەھۋى كريارە يادىتە نىشانان ۋەگوھاستنا ئەنىموسى بو گۈرمەپانى ھەستىن (ھوشى). (يۇنۇغ: ۲۰۱۲، ۲۵۶) ئەھ دياردا يونگ بە حس دكەت، زىدەبارى فۇلكلۇرى جىهانى، ب بهرفرەھى د حىكايەتىن فۇلكلۇرىيەن ڪوردىزىدا بهرچاڭ دكەھېتى.

نەستا تاكى (اللاشعور الفردي - Personal unconscious

نەستا تاكى د تيورا يونگىدا گەلهك نىزىكى نەستا گشتىيە د تيورا فرويدىدا، هەر وەكىو دېيىزىت: "ئەھەزىيەن دەرۈنۈيىن د بۇونەورىدا ھەين، بىيى كو بىزانىت و يىي پىكەھ وئى چەندى پىكەدھىين يادىتىن ئەھ دېيىزىتىن نەست، ل دويىف تيورا فرويدى وەكىو ئەم

^۱ مەدام برقارى: ب فەلاڭسى (Madame Bovary) يا نشىسەرىي فەرەنسى (گوستاف فلوبير- Gostave Flaubert) ل سالا ۱۸۵۷ - ۱۸۸۱) ل چەندى شىوازى رومانسىزمى پىتشە ديارە.

دزانین، ب تئى ژ حەزىن زاروکىينى پىكىدھىت. ئەف حەزە چونكى ل گەل هوکارىن ھەستىيەن دەرۈونى ناگۇنجن، دەيىنە كېكىرن و كېكىرن كىريارەكە ھەر ژ زاروکىينى دەيىتە دامەززاندىن."(يونغ: 1997، 11) بەلۇن جوداھى ئەوه، يونگ وەسا بۇ دچىت كو غەریزە د قىن پارچىتا نىن. زىدمبارى قىن چەندى "يونك تىكەھى نەستى يى فرويدى بەرفەد دكەت، داكو نەستا ئەدلەرىزى ب خۆفە بىگرىت.. كو ئەفە دكەقە د نەستا تاكىدا."(فېلو: 1996، 157) و وەكى يى ديار مەبەست ژ نەستا ئەلفرىدى ئەمۇ گۈنئە يىن كارىكەرىنى ل سەر ئاراستا ژيانا مە دكەن، نەخاسەم (گۈرۈپ هەستكىن ب كىيماسىن). (ئادله: 2021) لەورا ب ديتنا يونگى گۈرۈيان جەھەكى مەزن د نەستا تاكىدا ھەيە و ل چەندىن جەنان ئاماڙى ب وى چەندى دكەت كو "نەستا كەسوكى پەتريا وى ژ (گۈرۈيان - Complexes) پىك دەيت." (لۇغۇ: 1994، 42) و ئەف گۈرۈپ شىيۆھىيەكى ژ شىيۆھىيەن نەستا كومى دەدەنە كارى.

نەستا كومى: (الاشعور الجمعى - The Collective Unconscious -)

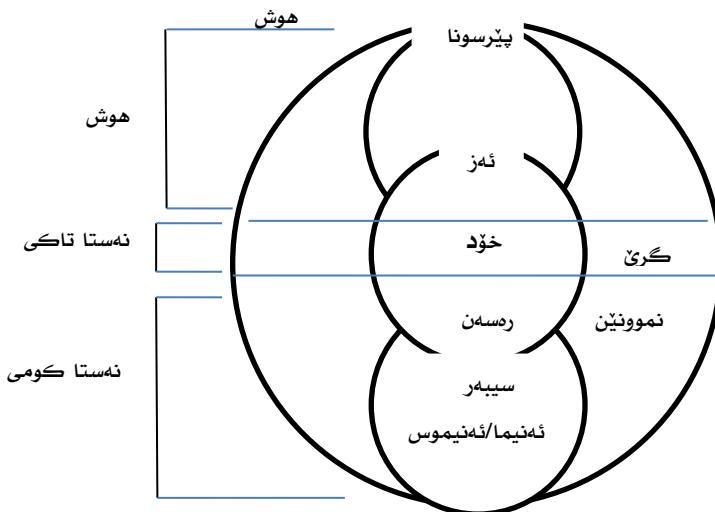
ب ديتنا يونگى جوداھى د ناقبەرا ھەردوو پارچىن نەستىدا (كەسوكى و كومى) ھەيە، دابەشكىندا نەستى ب شىيۆھىيەكى توبوگرافى ب قى شىيۆھىيە كو دېيىت: "تەخا سەرەقە يى نەستى ھەتا رادەكى يى كەسوكى، بەلۇن ئەف نەستا تاكى ل سەر تەخەكە كۈيرىتر راودەستىيە و ژ سەربۈرۈن كەسوكى ئاڭا نەبوویە، نەكۆ ب شىيۆھىيەكى كەسوكى ھاتىيە ودرگەرتىن، بەلكو يى زىكماكىيە، ئەز دېيىتمە ئەقى تەخا كۈيرىتر (نەستا كومى) و من زارافى (كومى) ھەلبىزارتىيە، چونكى ئەف پارچا نەستى يى تاكى نىن، بەلكو يى جىهانىيە."(يونغ: 2022، 6) و ئەف چەندە دېيىتە بىناتىن شرۇفەكىندا يونگى بۇ پىكەتايىن نەستا كومى و سەرەددەرىيەكە مىتۆلۇجى يى جىهانى ل گەل دكەت.

سۈزان رولاند دىاردەكتەت كو "د راستىدا داهىنانا دەرۈونى گەلەك جاران ب رىكا قەردبۇوکىنلا لايەنگىرىيەن ئەزى كاردەكتەت، ئەۋىن پەتريا جاران ژ كەلتۈرى ھاتىنە ودرگەرتىن."(Rowland: 2019, 14) مەبەست ژ (داھىنانا دەرۈونى) چالاکىيەن نەستىنە و (لايەنگىرىيەن ئەزى) چالاکىيەن ھوشىنە ل سەر ئاستەكى ھویرىتر. دەریارەد قىن چەندى، نمۇونەكە ئاشكىرا د رومانا (كچا پەرتەقال)⁽¹⁾ دا ل سەر ئەقا بورى بەرچاڭ دكەقىت، دەمىن (جون ئولاف) بەرهەف ھېڭىزەكە ئەفسانە و ئەندىشىن كومى دچىت، دەمىن توشى

⁽¹⁾ رۆمانا (كچا پەرتەقال: Appelsinpiken) يى ئەنگىرىيەن نەرۈيچى (جوستين گاردىر - Jostein Gaarder) خودانى پەرتۆكە جىهانان سوھىيىت. (كچا پەرتەقال) ل سالا ٢٠٠٣ بەلاقبۇویە.

هەلويىستەكى توندى سوزدارى دېيت، (غاردر: ۲۰۱۳) وەكى وي دەمىن ھەست ب دا خبار يوونەكى ب ھىز ل ھەمبەريا كچەكى (كچا پرتەقال) دكەت.

يا دياره يونگ بۇ خواندى نەستى پەنايىن دېته بەر پىر ژ رىكەكى، ھەر وەكى دېيىت: "د شياندايە ب دوو رىكان نەستا ڪومى بەيىتە خواندى، يان ب رىكاكا مىتولوجىايىن، يانزى ب رىكاكا شروقەكىندا دەرۈونى بۇ مرۆڤى." (يونغ: ۱۹۹۴، ۵۸) ئەم دېيىت: "ب تەمامى يَا دوياتكىرىھ كەن ھىزىن ڪارايىن نەستى نە ب تىن د پىشكىننە نۇڈارى (سەرىرىي)دا دىاردېيت، بەلكو د چالاکىيەن ھونەرى و ئايىنى و ئەفسانە و ھەممى چالاکىيەن دى يىن روشەنبىرىدا - ئەمۆيىن مرۆڤ پى دەرىپىنەن ژ دەرۈونى خۇ دكەت - دەردەقەفيت. ئانکو د شياندايە ب ئەڭان رىكان د نەستا ڪومى بىگەھىن.

نەخشىن ڇمارە (۱)
(پىشكەاتا دەرۈونى ل دويىش تىورا يونگى)

بۇ رۈونكىرنا پەيمەندىيا داهىننانى ب نەستا ڪومىيە يونگ دېيىت: "ئەف ئاشوبە خودان ئاستەكى بەرزى رەسمەنى و داهىنانيئە، وەكى بۇونەورىن نوينە و يا دياره ژ كريارا داهىنەرانەيا مېشىكى دروست دىن، نە ب تىن گريارەكاكا بىركىنلىيە. ئەم زىددەبارى لەشى، ژىرىەكى باش يى ئاست بلند ب رىكاكا بۇ ماھىيى وەردەگرىن، مرۆڤ ھەممى دىرۆكاكا خۇ ل گەل خۇ دئىنەت و دەمن دېيتە ژىرىەكى داهىنەر، ل وي دەمى شيانىن داهىنانا خۇ ژ فى دىرۆكىن وەردەگرىت، ئانکو ژ دىرۆكاكا مرۆۋاچايەتىن وەردەگرىت." (يونغ: ۱۹۹۲، ۱۴)

يونگ ل جهه کن دی دبیزیت: "دیاره نهستا کومى ژ بابه تین میتولوجی، يان وینین دهستپیکی پیکهاتیه، لمورا ئەفسانین هەمی مللەتان ژ رەگەزین ھەپشکین راستەقینە پیکهاتینە، د راستیدا د شیاندایه هەمی میتولوجیا وەکو جۆرە دانەپالا نهستا کومى بھیتە ھەزمارتەن." (یونغ: ۱۹۹۴، ۵۰) يان ب ڪورتى "وینین ئەفسانەيى ژ بنەمايى نەستىنە و ئەفە مولکى كەسوكى نىنن." (Jung: 1977, 187) ئەف بۆچۈونا يونگى بۇ ئەگەرئى هندى كو ب شىۋاھەكى نوى سەرەمدەرى ل گەل نەستى بھیتە كرن و د ھەمان دەمدا دەرگەھەكى دى بۇ شىۋەقەكىتا باپەتىن ئەفسانەيى پەيدابۇ.

ووهکو خشته‌کن ساده، د شیاندایه پیکھاتا دهروونه ل دویش تیورا یونگی ب قى شىوه‌ي
بدهىنە دياركىرن

پشا دووی

لایه‌نئ ژه‌فسانه‌ی د حیکایه‌تا فولکلوریا کوردیدا ل دویف تیورا دمروونشیکاریا یونگی،
چیرۆکا (خمونا خونکاری) وەک نموونه

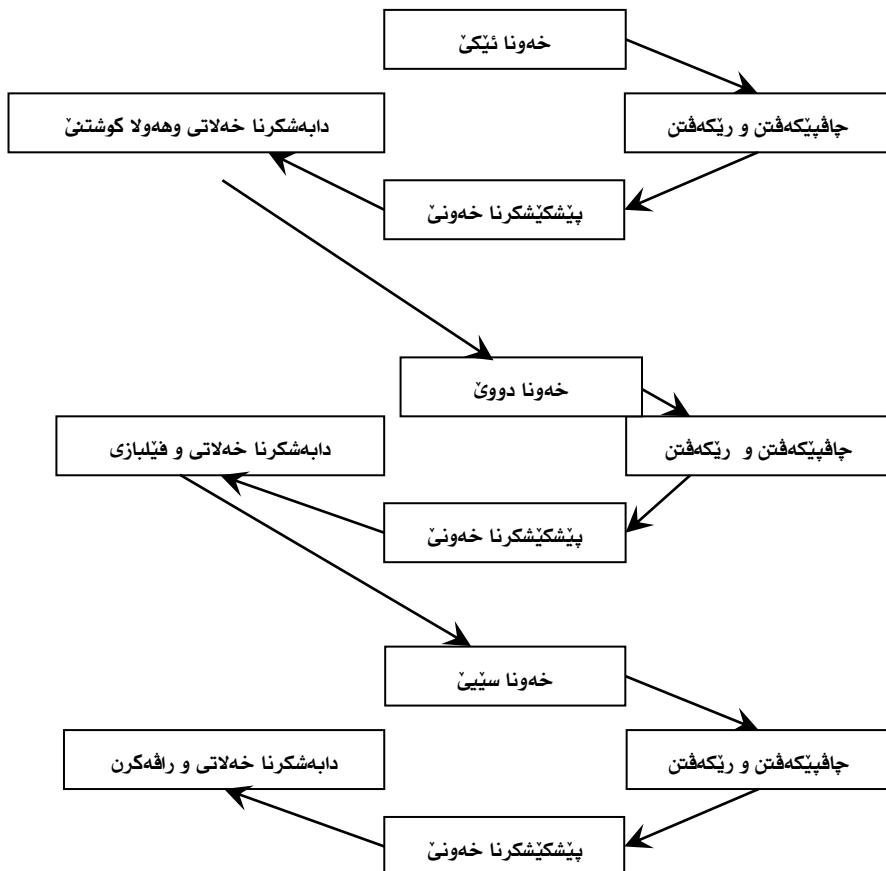
چیرۆک وەسا دھیتە ۋە گىران ڪو خونكارى بازىرەكى خەمۇنەكى دېبىنيت و دېبىزىت ھەر كەسەن بىزانتى من ج خەمن دىتىيە دى خەلاتەكى (عەلەبەكا زىران) دەمن، ھەممى كەس خۇ تاقىدكەن و ھەمول دەمن خەمنا خونكارى بۇ ۋە گىرەن، بەلنى كەس نزانىت. د ۋى دەمىدا، زەلامەكىن پىر (پىرەمېر - سۆقى) ل گۈندەكى ھەمە و ھەقزىنا وى دېبىزىتىن توژى ھەرە بۇ خونكارى تىشىتەكى بىزە، بەللىكى يَا تە يَا دروست بىت، ب ۋى چەندى ئەۋۇزى ڪارى خۇ دەكتەت و بەرەب ڪوچكى خونكارى دچىت، بەلنى ب رېكىيە مارەك دھىتە د رېكاكا ويدا و پاشتى پرسىيارى ڙى دەكتە، ڪا دى كېفە چىت و ئەم بەرسقى دەدت، مار دېبىزىتى ئەز دازنم خەمن چىھە و دى بۇ تە بېتىم، بەلنى پىدەقىيە تو خەلاتى د ناقبەرا من و خۇدا دابەش كەھى، پىرەمېر رازى دېيت و مار دېبىزىتى خونكارى د خەمودا دېيت ڪو خوينما دبارىت. پىرەمېر ۋى چەندى دىگەھىننەتە خونكارى و خەلاتى خۇ وەردەگرىت و ل دەمن ۋە گەريانى مار دھىتە بەر سىنگى وى، بەلنى ئەم ھەمولا ڪوشتنا مارى دەدت و ڙەتماماعى حەمز ناكەت بەھرا مارى ڙەلاتى بىدقىن، پاشتى دەمەكى خونكار خەمۇنەكى دى دېبىنيت و پىرەمېر قەستا مارى دەكتە و مار داخوازا رېكەفتىنا دابەشكىرنا خەلاتى دەكتەقە و دېبىزىتى كە خونكارى د خەمودا يَا دېيت ڪو روپىشى دبارىن، پاشتى پىرەمېر ۋى چەندى بۇ خونكارى ۋەردەگرىت و خەلاتى خۇ دوو عەلەبىن زىرى) وەردەگرىت، دىسان نەقىت مارى پشىدارى خەلاتى بىكتە، لەوار رېيا خۇ ۋەددەگوھىزىت و قەستا مال دەكتە. بۇ جارا سېئىخونكار خەمۇنەكى دېبىنيت و دېبىزىت ھەر

که سی بزانتیت، دی سی عهله بین زیری دهمی، جاره کا دی ریکه هفت نا هر جار د ناقبه را پیره میر و ماریدا دروست دبیت و دبیزیتی خونکاری د خهودا دیتیه کو په زی سپی دباری و پیره میر ئهف جاره سی عهله بان و هر دگریت و دهمی فهدگه ریته مال، هزارا ماری دکهت و بق خو دبیزیت کو من سی عهله بین زیری پیش نهو یین و هر گرتین و ئهفه بلا بهرا ماری بن. دهمی ئین چهندئ دبیزیتیه ماری، مار دبیزیت من خهلات نه قیت و را قه کرنا هر سی خهونان بو پیره میر دکهت. (خطاط: ۲۰۲۲، ۶۸-۷۰)

د فې چېرۇكىدا لايەن ئەفسانى بۇ وى چەندى قەدگەرييەت کو گىانەودەك
ھەيە دشىت ل كەل مەرۆقى ھەۋپەيچىنى بىكەت، زىدەبارى ھندى کو شىيانىن وى يىن زانىن و
تىيگەھەشتىنى ژىين مەرۆقى مەزنترن و دشىت رامانىن ۋەشارى ۋەبىنيت و بارودوخى ژىن و
ئادى دەستىشانكەمەت.

وەکو يا دیار ئەف چىرۇكە پېڭىدھىت ژ چەند كەسايەتىان و كەسايەتىا سەرەكى تىپدا پېرمىيەر و ئەملى پەيودنديەكا بەرچاڭ ب مارىقە ھەمە، بەلنى رۆلۈن ھەۋزىنىاوى خونكارى ژى يىن دىيارە د پېڭىھىنانا بويەراندا. ئەگەر ئەم ب شىۋەدەكى زنجىرىمىي ئەغان كەسايەتىان ل دويىف رولى وان د چىرۇكىيىدا رىزكەين، دى ب ۋى شىۋەدە بىت: (پېرمىي، مار خونكار، ھەۋزىنا پېرمىيى). ژ لايەكىن دىيە، سەن بويەرىن سەرەكى ناڭەروكە چىرۇكى ئاقادىكەن و ئەف سەن بويەرە دىتنا خەونانە ژ لائى خونكارىشە، ھەر چەندە خەمۇن وەکو شىۋى ئۆزىنى نىزىكى ئىككىن، بەلنى ھەر جارەكىن خەمۇن گورانكارييەكى ب خۆفە دېنىيەت خۆ بىن گشتى نىزىكى ئىككىن، بەلنى ھەر جارەكىن خەمۇن گورانكارييەكى ب خۆفە دېنىيەت و ئەف گەۋىرىنە دېبىتە ئەگەرئى پەيدابۇونا وەرچەرخانى د رويدانىن چىرۇكىيىدا. ب رامانەكە دى، شىۋاپى خەمونى و دىتنا وى و ھەۋدىتىن و رىتكەفتىن د ناڭبەرا پېرمىي و مارىدا و دەرگەرتىندا خەلاتى و مۇزارا دابەشكىرنا وى وەکو بازنىيەكىيە و سەن جاران دووبىارە دېبىت. دىسان راڭەكىرنا قان ھەر سەن خەونان ژ لايىن مارىقە گۈرىدى ئېڭ بابەتە كەن ئەفە خالا سەرەكى و ئارماڭجا دوماھىتىيە ژ يەماما جىرەكى.

د شیاندایه ڦئي چيرۆکن د خشتەيەكيدا ب ڦئي شیوئ ل خوارى ڪومٺه ڪهين:

نه خشى ڙماره (۲)

(بازنەيي رويدانىن چيرۆكى)

ئەف چيرۆکا فۆلکلۆرى وەکو پتريا بەرهەمىن فۆلکلۆرى ژ ھژمارەكا سىمبولان پىكىدھىت و مەردم و پەيامىن ۋەشارتى دېشتىرا ھەنە، سەرەرای ھندى ڪو تامەكى خوش و سەرنجرا كىش ھەيە، بەلكو وەرگۈرى چيرۆكىن (گوھدار- خوينەر) ژ گىرييەكى بەرهەف ئىيىكا دى دچىت و چاھەرئى چارەسەريا ئەقان رويدانىيە و ھەر رويدانەك ئازىزىنەرەكى د مىشىكى ويدا پەيدادكەت و دەيىنەتكەت و دەيىنەتكەت و دەيىنەتكەت و دەيىنەتكەت كا ئەف مژارە دى گەھىتە كىيە. بەلىن ژ لايىن دەرۇونىيە، چيرۆك ب ئاوايىھەكى جودا دەھىتە را فەكىن و تام و خوشىا وئى

بۇ پالدەرلەن دەرۋونى دەپتە قەگەراندن، ھەر وەكىو يا دىيار شرۇقەكىرنا بەرھەمەن ئەددىبى ب گشتى ل دەف فرويدى بۇ حەزىن كېكىرى و زاروکىنىي، نەخاسىمە گۈيىا ئودىپى دەپتە قەگەراندن و ل دەف ئادلەرى بۇ حەزا كۆنتروللىكىن و گۈيىا ھەستكىرن ب كىيماسىيەن دەپتە قەگەراندن، بەلتىن ل دەف يونكى پەرت بۇ (نمۇونىن رەسمەن) دەپتە قەگەراندن، ئەمۇ نەمۇونىن دەپتە قەنەن دەستا كومىدا و ل دويش تىورا يونكى د شىياندىيە سىمبولىيەن چىرۇكى بىنیاسىيەن و ل سەر براوەستىن و بىدەپتە شرۇقەكىرن و ب قىن چەندى ئى بىنیاتقىن چىرۇكى ئىكەنلىكىندا وى ژ لايىن دەرۋونىقە باشتىر ئاشكرا بىت.

ژوان سىمبولىيەن چىرۇكىدا دىاردىن، (پېرمىيە)، يان ھەر وەكىو د چىرۇكىدا جاران ب ناقۇن (سۆفى)(خياط: ٢٠٢٢، ٧٠٦٩) دەپتە ناقۇكىن. ئەف سىمايە ل دەف يونكى سىمبولەكىن بەرچاھە و يونكى ب ناقۇن (پېرى زانا) ناقۇكەت، ھەر چەندە ئەف پېرمىيە د چىرۇكىدا سىمايىن ئاقلىدارىن ل دەف دىيار نابىن، نەخاسىمە ل دەستپىك و ناقۇندا چىرۇكى، بەلتى ل دوماھىيەن ئەم سالۇخەتىن پېيدىقى ل دەف قىن كەسايەتىا چىرۇكى دەردەقەن. دىسان گىانەورىن چىرۇكى (مار، روېشى، پەزىز سې) (خياط: ٢٠٢٢، ٧٠٦٨) سىمبولىن و نويىنەراتىيا نەمۇونىن رەسمەن دەكەن، ھەر چەندە چىرۇك ب خۇ ئامازى ب وى چەندى دەدت كەن (روېشى و پەزىز سې) سىمبولىيەن خەمۇنا خونكارىنە، ھەر وەكىو ب قى شىۋەتى چىرۇك ل سەر زارى مارى ۋەتكەن دەكەن، ھەر بىزە خونكارى تە دەيت روېشى ژ ئەسماندا دبارى". (خياط: ٢٠٢٢، ٦٩) و جارا سىيتىيەن ھەر بىزە خونكارى تە دەيت پەزىز سې دبارى". (خياط: ٢٠٢٢، ٧٠) بەلتى سەرەدا قىن چەندى ئەقان ھەر دوو گىانەورىن وەكىو مارى رامانىيەن خۇ يېن دەرۋونى دەنەن و ئەف ھەرسىن گۆته پېرمىيە، ھەر بىزە خونكار دەيت سىمبول دەكىن و ھەمەلا گەھاندىن پەياما چىرۇكى دەكەن، ھەر دەرۋە خونكار دەيت بېيتە سىمبول دەستەلات ھەي بىكار دەھىنەت، ئەف كەسايەتىيە دەيتە ئىيىك ژ تەھەرەن گەرنگىن پېڭەتاتا دەرۋونى و وەرارا وى. ژ لايەكىن دېقە، سەرەرای رۆلەن بچوپىكىن ھەۋىزىنە پېرمىيە د چىرۇكىدا كەساتىيەكە كورالىيە^(١) و د چىرۇكىدا ب قى شىۋەتى بەحسىن وى ھاتىيە كەرن

^(١) كەسايەتىيا كورالى (الشخصية الكورالية Chorus Character): ئەف نەھىيەتە د شانۋىتىدا ھەيە و كەسەكە توشى رويدانان نېبۈويە (كەسەكە ل سەر جادى)، گۇتنەكىن ل سەر كەسايەتىيان يان رويدانان دېلىزىت و ب شىۋەكەن گشتى گوتىندا وى يا فەلسەفييە، يان ئامۇزىگارىيەكە بىن زارىكەرە، يان كەلىشەكە گۇتنەكە جىيگىر). (مانفرىد: ٢٠١١، ١٤١)

"پیره‌میزه‌ک ل گوندەکى مابۇو، ڙنكا وى گۆتى.. تو بۆچى ناچىيە دىوانا خونكاري تو ۋى تىشته‌كى بىزى، بەلكى گۆتنا تە يا پاست بىت و عەلبەكا زىپا بدەتە تە...!!." (خياط: ٢٠٢٢، ٦٨) بەلنى ئەوزى سىمبولەكا دىه ڙ سىمبولىن دەرروونى كو يونگ ب ناقى (ئەنیما) ناقدىكت، ئانكى لايمىنى مى دەرروونى نىريدا، ئەف سىمبولەزى وەكى سىمبولىن دى ب ئەركى خۆ يى دەرروونى رادبىت و هەمولا گەھشتنا مەرەما سەرەكى يى چىرۆكى دىكت. ئەفە زىددەبارى دىاربۇونا ژمارە سى ب شىۋوھىيەكى بەرچاڭ (سەن كەسايەتىيەن رويدانان ب گشتى ب رېقە دېهن (پیره‌میز، مار و خونكار) و سەن خەون، سەن دىدار و رىكەفتىن، سەن جاران خەلات، ھەزمارا خەلاتان (شەمش عەلبېن زىرى) دووجاريا سېتىي و ھەزمارا عەلبېن زىرى د جارا سېتىيدا كو سەن عەلبەبۈون) و يونگ گەنگىيەكى مەزن دەتە فى ھەزمارى و ب نموونەكى رەسمەن ل قەلەم دەدت. ھەر ل سەر ھەبۈونا سىمبولان، ڪانزاين زىرىيە، نۇينەر ئەنۈنەكى رەسمەنە و جەھەكى بەرچاڭ د تىورا يونگىيدا ھەيە، نەخاسىمە د قەكۈلىنېن وېيىن د بوارى خىمايىدا.

ڙ خواندىن چىرۆكى دىار دېيت كو پیره‌میز ڙ لايىن ھەۋزىنا وېقە دەھىتە هاندان، داكو بەرەف پېشىكىيەكىدا خەمونىقە بچىت و رۆلۈن ھەۋزىنا وى ب تىن وەكى ئەمۇي چرىسىكىيە ياكو ئاڭرى ھەلدەكت و زىددەتر ج رۆلەن دى د چىرۆكىيدا ناڭگىرىت و پیره‌میز ل دەستپېيىكى چىرۆكىن ھەتا دوماهىيا وى د چەند گورانكارياندا دبورىت و كەسايەتىا وى وەكى خۆ نامىنيت، ئانكى وەدار د كەسايەتىا ويدا پەيدابىت و رەفتارىن وى ڙ قۇناغەكى بۇ ئىكەن دەھىتە گەۋرۇن و ئەف چەندە ب سەن پىنگاڭافان دروست دېيت، ل دەستپېيىكى رەفتارا وى ل گەل مارى رەفتارەكى دۆزمنكاريە و هەمولا گوشتن و خوين رېشتنى دەدت، بەلنى د ناھەراستا چىروكىيدا بەرەف فيلىبازى و سەختەكارىي دچىت و رىكە خۆ ڙ رىكە مارى قەمدگەھىزىت، پېخەممەت وى چەندى داكو سوزا خۆ بجه نەھىنيت، بەلنى دوماهىيا چىروكى ئەف ھەلوىستە دەھىتە گەۋرۇن و بەرەف مەرۆقەكىن چاڭ و دادبەرۇم دچىت و ھەمول دەدت گوتىدا خۆ ل گەل مارى بجه بىينىت. ب فى چەندى دىار دېيت كو د قەكۈرانا چىرۆكىيدا ئەف كەسايەتىا ئەدەبى كەسايەتىيەكى سادە و ئىك ئاراستە نىنە، بەلكو كەسايەتىيەكە، بەرداوام د پېشىھەچۈونىيىدا.

بەرامبەر فى چەندى كەسايەتىا مارى و سرۇشتى وى د چىرۆكىيدا لايمەكى ئەرىنى و ھارىكاري ب خۆقە دىگرىت، زىددەبارى ھندى شارەزايەكى رادبەدر ھەيە و ئەف تىشتن مەرۆقى نەشىيەتلىكى دەزلىت و دشىت رامانان بۇ وى چەندىدا ۋەشارتى ۋەشىنىت. بەلنى كەسايەتىا مارى د پەتريا كەلتۈر و ئەفسانە و ئايىن و شارستانىيەك كەشكىندا

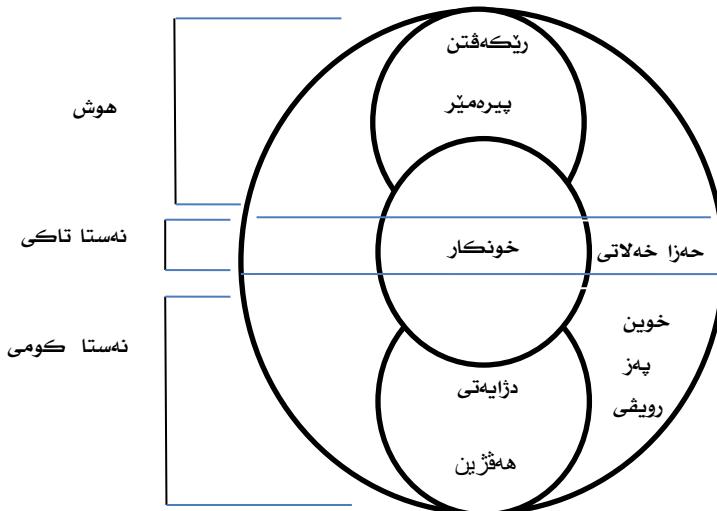
کەسايەتىيەكە زلھىز و زانا و رېنىشان دەرە، لەورا دى پەيكتەرىن وى ل شىنوارىن مىرى بىنин كو فيرۇمنان ب پىروزى ل قەلەم ددا و وەكۆ تاجەكىن ل سەر سەرەت خۇ دادان، دىسان ل سەر دەركەھىن بازىران دەتە دانان وەكۆ نىشاناتا ھىزىتىكە هەر وەكۆ ئەف شىۋە ل سەر دەركەھىن كەقنى ئامىدىن ئەمۇي ب ناخى (دەركەھىن مىسل) ھەمى، زىنەبارى مارى ھىتمايىت بى دووماھىن ل دەف گۈريكان. ئەف چەندە ل دەف مارى د چىرۇكىيە دىيار دبىت و وەسا دەكەفيتە بەرجاڭ، ئەف مارە ژلاين مەرۋىقىتە توشى خىادەت و فىلبازى و سەتمەن دبىت.

دەربارە خەون و سىمبولىتەن وى (خويىن، روېشى، پەزى سپى) و خونكاري، رامانىن وان ھەتا راددىيەكى ھەمان رامانى يېن د چەندىن كەلتۈراندا بەرجاڭ دېن، ژوانا خەون ھەر د كەقنىدا و ل دەف پرانيا مللەتان رىكاكە گەھاندىن پەيامەكىتىيە، يان سرۇشەكە بۇ خۇدانى وى دەھىتە هنارتىن و خەوننى ب درېزىيا دىرۇكىن كارىكەرىيەكە زۆر ل سەر مەرۋىقى ھەبۈيە، نەخاسىمە ئەگەر خەون يَا مەرۋەكىن مەزن بىت، وەكۆ پېغەمبەر و پاشا و حاڪم و سەرگىردا، بۇ نموونە خەونا (نەمەرود و نەبۇخدەسر و فيرۇمنون و يوسف پېغەمبەر)، بەلىن يَا سەرنجراكىيەش ئەوه كو خەونا خونكاري د ۋىن چىرۇكىيەدا نىزىكى خەونا نەبۇخدەسەرىيە كو ئەمۇي ژى خەون بۇ خەلکى نە گۇتىبوو و داخازا وى پېشىكىشىكىن و راڭەكىرنا خەوننى بۇو. (العهد القديم، كتاب الأبنية، دانيا، ٢، ٤٥/١) ھەر وەسا خويىن نىشاناتا جەنگ و كوشتن و وېرانكىرىتىيە و روېشى نىشاناتا فىلبازى و سەختەكارى و سەردابنىيە و پەزى سپى نىشاناتا ئارامى و باوەرى و دادپەرەرىيە. ژلايەكىن دېقە خونكار دبىتە نىشاناتا دەستەلات و ئېكەرتىن و ھىزىتە خونكار ئەمە سەھىنە يىن مللەتى ب رېقە دبەت و بىرياران ل سەر چارەنىسىن وان دەدت و ھزر و رەفتار و فەرمانىن وى ب پېرۇز دەھىنە زانىن و د دویرىن ژشاشىن، ب ۋىن چەندى پېرۇزىيا وى و پېرۇزىيا خەونىن وى پېدىقى ب راڭەكىرىتىنە، چونكى ئەقىن چەندى كارىكەرى ل سەر باشەرۇۋا مللەتى ھەمە و پېيدەقى ب رىزدى بەھىنە وەرگەرتىن و سەرەددەرى ل گەل بەيتە كەن، لەورا دىتنا خەونان ژلاين خونكاريقە بۇوە دىناموئىن برىقەبرنا چىرۇكىن.

د شىياندایە ئەف سىمبولىتەن ل سەرى ھاتىنە دىياركىن، ب شىۋەيەكەن گۈنچاى ل گەل بەنەمايىن دەرۈونى ل دويىش تىپەرەن يۈنگى بەھىنە رېكخىستان و ھەر ئىل، ژوان نۇينەراتىا پارچەكە دەرۈونى دكەت و ئارمانجا وان ل گەل ئارمانجىن دەرۈونى درېكەفتىنە، ب رامانەكە دى، ئەف چىرۇكە پەتە ژەندى كو پەيامەكە رەوشتى و شىرەتكارى، پەيامەكە دەرۈونىيە. ب ۋىن چەندى پېرەمىر دى بەرامبەر (ئەز-Id) ھىت، ئەمۇ پارچا بەرپىرس ژ ئىدرەك و

بېرکرن و ھزرکرنى و دكەفیتە د پارچەيا ھوشىدا، ھەر ژ بەر ۋى نوينهراتىيى، پيرەمېرى دوو دىم ھەنە، دىمەكىن تارى و شەرخواز گو بەرامبەر (سييھەر-Shadow) ئى دەيت و دىمەكىن دى يىن گو خۇپى نىشا جىهاندا دەرەكى (مارى) دەدت و ئەف دىمە دېيتە (پىرسونا-Persona). ژ لايەكىن دېتە، كەساتىيا خونكاري بەرامبەر (خۆد-Self) دەيت، ئەم سەنتەرى ھەمى پارچىن دەرروونى ب خۆقە دىگرىت و ھەولە رىكخستنى د ناقبەرا واندا دكەت. ھەروەسا ھەۋىزىنا پيرەمېرى دى بىتە (ئەنیما-Anima)، ئانىكىو لايەن مىن د دەرروونى زەلامىدا. بەلۇن وەكىو يۈنگ ئامازى دەدته سىمبولى مارى، مار دشىت نوينهراتىيا خۆدى بىكتە و ئەمۇزى بىتە ئېڭ ژ سالو خەتىئ خۆدى، يان ب دەرىپىنەكا دىم مار لايەن نەستدارە ژ خۆدى، ھەروەكىو خونكار نوينهراتىيا لايەن نەستدارى خۆدى دكەت. ئەگەر ئەم ۋى پىكھاتا نوى ل سەر خشته يى دەرروونى يىت يۈنگى (ئەھۋى د پىشقا تىورىدا ھاتى) بىدانىن، دى خشته ب ۋى شىيەھى ھېتە

دانان:

نەخشى ژمارە (۳)
يۇن(پىكھاتا چىرۆكىن ل دويىف تىورا گى)

د ۋىن چىرۆكىدە دەتىتە تىبىينىكىن گو مار ل گەل پيرەمېرى د ھەۋىزىدەنە و رەفتارىن وان ئەھۋىن د چىرۆكىدە ھاتى دەزىك جودانە، بەلکو د شىاندایە بىزىن، سروشتى وان ھەر دەۋىيان ل گەل ئېڭ دەھەقىزىن. مار يىن زانايە و پيرەمېر يىن نەزانە، مار يىن ھارىيكارە و پيرەمېر يىن ھارىيكار نىنە، مار يىن دلسوز و راستىگویە، بەلۇن پيرەمېر يىن بىن وەفايە، مار ھەر جار

قەنجىن پىشكىشى پىرەمېرى دكەت و پىرەمېرى قەنجىا وي ل بەرچاڭ وەرناڭرىت، دىسان مار يىن خۆجەھە، بەلنى پىرەمېرى يىن گەرۆكە. ئەقجا پرسىيار ئەھو، ئەرەي رۆلۈن ئەن دەر دوو لايەنن د مەلمانىيىدا د پىكەتە يى دەرروونىدا چنە؟ بەرسىغا ئى پرسىيارى دى باشتى ئاشكارا بىت، دەمئۇ ئەم ئارمانجا دەرروونى يى ئى چىرۆكى دزانىن. بەمان شىيە دى ئەركىن ھەقزىنا پىرەمېرى وەكىو ئەنیما و ناۋەرۆكاكا خەونا خۇنكارى وەكىو نەمۇنەن دىيارتر بىت.

د چىرۆكىيىدا ھىلەكاكا ھەى و رويدان ل سەر بىرىشەدچىن، ب وى چەندى دەستىپىددەت دەمئۇ خۇنكار خەونەكاكا نەخوش دېبىنەت و پشتى ھينىڭ دەيىتە دىياركىن كو ئەف خەونە بارىنا خوينى ب خۆقە دىگرىت. ئەگەر خۇنكار نويىنەراتيا لايەن ئەستدارى (خۆد) بىكەت، رامانَا وى ئەھو كو سەنتەردى دەرروونى يىن ھەست ب ھەبوبونا ئارىشەكىن دكەت و ئەف ئارىشە (بارىنا خوينى) نىشاناتا ھەبوبونا لايەن ئى ناۋىن و تىكىدانىيە و ئەف چەندە دەرروونى مەرۋىيدا ئىلک ژ سالۇخەتىن سىيەرىيە، لەورا رەفتارىن پىرەمېرى ئەۋى نويىنەراتيا (ئەز) دكەت، دى بىنە خودىكەك بۆ ۋى دوخى ئالۇز، دەمئۇ ھەمول دەدت مارى بىكۈزىت. ب رامانەكاكا دى خەونا خۇنكارى راڭەكرنە بۆ رەفتارا پىرەمېرى، ھەر وەكىو مار ۋى چەندى ل دوماهيا چىرۆكى دەدەتە دىياركىن. يان ب شىيەمەكىن دى بىزىرىن د ۋى رويداناتا چىرۆكىيىدە دېيىتە ئەگەر سەر لايەن پىرسونايىت زالە، بەلنى زانىنا ناۋەرۆكاكا چىرۆكى ئى لايىن پىرەمېرىيە دېيىتە ئەگەر كو بەيىتە خەلاتكىن و (عەلبەكاكا زىرى) وەرگرىت كو پىدەفيە د ناۋەرە خۇ و خەلاتى دابەشكەت. ب رامانەكاكا دەرروونى پىرەمېرى پىنگاڭا فەتكەن دەدەت مارى بىكەت و خەلاتى ۋى، تىشەكىن بەدار بۇو، يان بىزىن زانىنا وي ئەوا ژ مارى وەرگىتى، بەرامبەر زىرى ھاتە پىشان.

بەردمۇاميا چىرۆكى ئى خەونا دەۋوئى پىكەدەيت، ئەۋۇزى دىتنا (بارىنا روېقىيان)، بەلنى ئەف جارە توندىيا رەفتارا پىرەمېرى بەرامبەر مارى كىيەتلى دەيىت و دىسان بەرەف پەسەندىكىندا رامانَا خەونىيە دەجىت و رەفتارا وي يى ئىكىگەتىلەكەن ل گەل رامانَا خەونى، چونكى ئەۋۇزى وەكىو روېقىان ھەمول دەدەت فىلەكەن ل مارى بىكەت و خەلاتى وەرگەتى ل گەل وي پارقە نەكەت. يى دەيىتە تىبىنەكىن ژ ۋى ھەلۋىستى ئەھو كو لوازىما توندىيا كارقەداناتا سىيەرەن ل گەل بلندبۇونا بەيان خەلاتى ب شىيەمەكىن پىچەوانىيە، ئانكىو جارەكاكا دى زانىنا پىرەمېرى بەرامبەر زىرى ھاتىيە پىشان، بەلنى بىرا زىرى دووجاران ھندى يى جارا ئىكىيە، ب رامانەكاكا ئاشكاراتر بلندبۇونا بەيان خەلاتى نە ب تىن ئەرىدىاي زانىنیيە، بەلکو ب شىيەمەكىن راستەمەخۇ ئاماڙە پىن نەدai، دوييركەفتىن ژ كوشتن و درناتىيە بەيان

خۆ يىن بەرچاڤ ھەيە، يان ئەگەر ب زاراڤىن دەرۇونى بىزىن، دەمن ڪارقەدانىن سىبەرى
كىمەت لىن ھاتىن، بەيائىن (ئەزى) ل دەف (خۆد)ى باشتى لىن ھات. بەلۇن ھىشتا گۈنجانەكَا
تەمام د ناقبەرا قان لايەناندا دروست نەبوویە.

ب دىتنا خەونا سىيىن (بارىنا پەزى سپى)، چىرۇك پارچا سىيىن يا رويدانان ب خۆقە
دەگرىت، دىسان گۈنجان د ناقبەرا رامانا خەونى و رەفتارا پېرەمېرىدا ھەيە، دەمن پېرەمېر
ھەول دەت خەلاتنى دوماھىن (سى عەلبىن زىرى) ھەمىن پېشكىشى مارى بىكت، ب بەنەيا
ۋى چەندى كۇ وى پىش وەخت سى عەلبىن زىرى وەرگرتىنە و ئەف سىيىن دوماھىن
وەرگرتىن مافىت مارىنە و ب ۋى چەندى دى دادپەمۇھرى د دابەشكىرنا خەلاتىدا ھىتە
ئەنجامدان، ئانکو ھەر ئىك ۋان دى بىتە خۇدان سى عەلبىن زىرى، ب رامانەكَا دى، كا
چەوان شىۋە پېرەمېر يى ئامادبۇو حەزا خۆ يى كومىكىرنا زىران بىكتە قوربانى، پېيغەمەت
ھەمان شىۋە پېرەمېر يى ئامادبۇو حەزا خۆ يى كومىكىرنا زىران بىكتە قوربانى، پېيغەمەت
رازىكىرنا لايەنلى دى. ڙ لايەكىن دېشە ئەم ھاوکىيىشا د خەونا ئىكىن و دووپىدا دناقبەرا
ڪارقەدانان سىبەرى و بەيادا، بۇ ۋىن خەوتىزى پەسەند دېيت، ئانکو پاشى ڪارقەدانىن
سىبەرى نەماين و ل جەنلى و ئەنلى قەنچى ل بەرچاڤ ھاتىيە وەرگرتىن، بەيائى خەلات بلندتر لى
ھات، بەلکو بەرامبەر سەرچەمەن ھەر دوو خەلاتىن پېشىن لىن ھات. ب رامانەكَا دەرۇونى، د
شىياندایە بىزىن ڪو لايەن پېرسوناين يىن پېرەمېرى ل گەل (ئەز) بۇونە ئىك ۋە
كەسايەتىيا پېرەمېرى دقيا نىشا جىهانا دەركى بىدت، ھاتىيە لادان و لايەنلى راستەقىنە نىشا
مارى دايە، ھەرودسا پەيوهندى د ناقبەرا (ئەز و خۆد)يدا خورتىر لىن ھاتىيە و زانىن و
گۈنجاندىن ل گەل ڪارقەدانىن سىبەرى سەنگا خۆ پىر ھەبۇو.

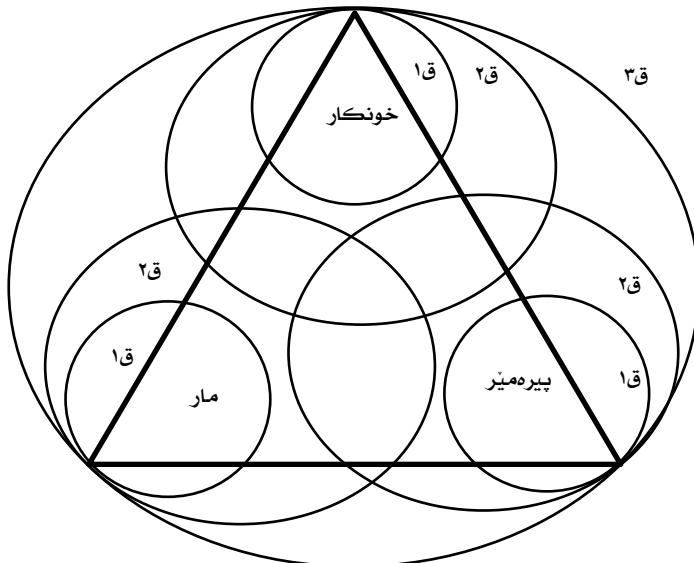
وەكۇ د خشتەيدا ھاتىيە ديارىكىن ڪو (مار) وەكۇ دېمەكىن دېتى خۆدى ھاتىيە
دانان، بەلۇن چونكى چىرۇك دەرىرىنە ڙ پېكەتھىن دەرۇونى، پەيوهندىا د ناقبەرا پېرەمېرى و
مارىدا، ھەمان پەيوهندىا د ناقبەرا ئەزى د پارچا ھوشىدایە ل گەل پارچەيا خۆدى د
نەستىدا، ئەم پارچەيا ب شىۋەدەكىن ئاشكرا نەھىتە دېتن، بەلکو وەكۇ سىمبولان دەرىرىن
زى دەھىتە كىرن. ڪارلىكى د ناقبەرا ھەر دووبىاندا، ئەم مەملانىيە ئەوا (ئەز) ل دويىش راسپاردا
(خۆد)ى ل گەل لايەنلى خۆ يى تارى دكەت، ئانکو مار ئەم لايەنە يىن كو پېدەقىيە پېرەمېر
رېكەفتىن ل گەل بىكت و ھەر دوو لايەن ب تەمامى د ھەۋدو بىگەن، ھەر وەكۇ دوماھىا
چىرۇكىن ۋىن چەندى دەتكە ديارىكىن، ڙ بەر ۋىن چەندى وەكۇ يى ديار رەفتارىن ئەقى مارى

دباش و ئاقاکەرن و دېبىتە ئەگەرەك كو پىرەمېرى بەرەف ھندەك راستىيەن ۋەشارتى بچىت و زانينا وي بەرەف پىشىھە بچىت.

دەريارەدى رۆلىن ھەۋىزىنا پىرەمېرى د چىرۇكىيەدا، رۆلەكىن گەلەك سادەيە و ب تىنى ھاندەرە بۇ پىرابۇونىن پىرەمېرى، بەلۇن ئەف كريارە تىرا ھندى ھەيە كو ئەف كەسايەتىيە بېيتە (ئەنیما)، چونكى وەكى يَا دياز ھەزا وئى ل سەر بەستەتەھەينانا خەلاتى بۇويە ئەگەر پىرەمېرى رازى بېيت كو بەرەف كوجقا خونكارى بچىت و لىكتىكەھشتن د ناقبەرا ھەردووياندا ھەيە و ئەوزى وەكى پىرەمېرى دلخوش بېيت ب وەرگرتنا خەلاتان، بەلۇن دەمىن پىرەمېرى خەلاتى دوماھىيە وەرگرتى، ل دەف وى يَا ئاسايى بۇو، يان بىزىن يَا دروستىر بۇو ئەف خەلاتە بۇ مارى بىت، د ھەمان دەمدا رۆلىن ھەۋىزىنى ناھىيەتە ديارىكىن، ئانكى دەمىن مار ھەزى خەلاتى بۇوى، لايەن دى (ئەنیما) يېن مافن وەرگرتنا ۋى بھاى نەما، يان د شياندايە ب زمانەكى دەروونى بىزىن، دەمىن رىيکەفتىن د ناقبەرا (ئەز) و لايەننى نەستدارى (خۆد) يدا پەيدابۇوى، پىكەتايىن دېيىن نەستدار (وەكى ئەنیما و نموونىن رەسمەن) گەھشتەن دوخەن ھەۋەنگىيا دەروونى و ململانى ئەوا د ناقبەرا پارچەيىن دەروونىدا ھەي ب دوماھى هات.

رېيکخستنەكا دى د ۋى چىرۇكىيەدا ھەيە، ئەوزى - ھەر وەكى بەرى نەھو ئامازە پى هاتىيە دان- دووباربۇونا ژمارە (سەن) يە، سەن كەسىن سەرەكى رويدانان برىقەدەن (پىرەمېرى، خونكار، مار) ئەقان ھەر سىييان پەيوەندى ب ھەۋەدۇوقە ھەيە و ھەر ئىك ژ وان پىدىقى ب يى دى ھەيە، بەلۇن ئارمانجىن وان ژىڭ جودانە و ھەر ئىك ل دويىق مەرمەكى دىگەرىتىت، دىسان چىرۇك ژ سەن قۇناغىن سەرەكى پىكەدھىت و ھەر ئىك ژ خەونەكى دەستپىدىكەت (ئانكى سەن خەون ھەنە)، دىسان ھەر ئىككىن پەيوەندى ب ھەبۇونا يَا دېشە ھەيە و ھەر قۇناغەك وەرارەكى بۇ لايەنەكى قۇناغا دى پەيدادكەت، ھەروەسا ھەر قۇناغەك ژ سەن دەستپىدىكەت (دەپەن دەھىت (دىدارا پىرەمېرى و مارى، پىشىكىشىكىندا خەونى وەرگرتنا خەلاتى و ۋەگەرىيانا پىرەمېرى بۇ لايەن مارى)، ھەر دىسان سەن خەلات ھەنە و د ھەر قۇناغەكىيەدا ل دويىق رېزىيەندىيا وئى، بھاين ئەقى خەلاتى زېدە بېيت و ھەتا دىگەھىتە سەن عەلبىن زېرى و سەرچەمەن عەلبان ب دېزىيا چىرۇكى دىگەھەنە شەش عەلبان، لمۇرا وەكى يَا دياز چىرۇك ل سەر ژمارە سەن ئاقابۇويە و ھەر وەكى پىسپورىن ۋى بوارى دىاردەكەن كو ژمارە سەن ئامازى دەدەتە تاشىيەن گىيانى.(Dobie, 2021, 65) وەكى سىيائىيا د ئايىن مەسىحىدا و د فەلسەفا ڪىندا ژمارە سەن نويىنەراتىيا (زېر و لەش و گىيانى) دىكىر، ھەروەسا ل دەف مىرىيەن كەقىن ئامازە ددا (حورس و ئىزىس و ئۆزۈرپىسى) و د كەلتۈرى كوردىدا ئەقى ژمارىچىن خۇ ھەيە، بۇ نموونە دەمىن دەھىتە گوتىن كو (مەرجى زەلامان سى جارن، يان د ئايىنیدا بەرداانا ئافەرەتى ب سى جار گۈتنىيە)، يان بۇ دەستپىيەكىندا ئەنچامداانا كارەكى، ھەتا ژمارە سى ژمارە دەپىنە خواندىن، ئانكى ب كورتى ئەف ژمارە يَا سەرنجراكىش و بھادارە و ب شىۋەيەكى

نهراستهوخو و نهستدار ئامازىن خۇ دىگەھينييە دەرۋونى وەرگرى و ڪارتىيەكىندا خۇ ل سەر دىكەت، لمورا ل دويىف ئەقى خىشتهين ل خوارى ئەقى سىييانىيە دى باشتىر دەينە بەرچاڭىرن.

نهخشىن ڙماრە (٤)

(قۇناغىيەن وەرا را چىرۇكىن ل سەر بنەمايىن سىييانى - ق = قۇناغ)

ئەگەر ب شىيۆدەيەكىن گشتىگىر بىزىن، ل دوماھيا چىرۇكىن بەبایي زېرى ل دەف خونكارى و پيرەمېرى و مارى هندى ئېك لىن هات، ئانکو ھەر سىن لايەن گەھشتىنە چارەسەرييەكى ئىيىكىرىتى و ئەق زېرى بەرامبەر زانىنىن دهاتە پىشىكىيەشكىرن ب رامانا هندى دەھىت كۈ زانىن و تىيىگەھشتىنە لايەنن دەرۋونى دەھىتە ئەنچامدان و چەند ئەق تىيىگەھشتىنە پىر لىن بەھىت، خەلاتق وى بلندتر لىن دەھىت و رامانا قىن چەندى ب زاراقىيەن دەرۋونى ئەمە كۈ گونجاندىن د ناقبەرا (پىرسونا و ئەز و خۇد و سىبەر و ئەنیما) دا پەيدابووپە كۈ يۇنگ دېيىزىتە قىن چەندى (تاكبۇون) و ئەقە پەياما فەشارتىيە د پاشت ناقبەرۇڭا چىرۇكىيەر و ئەگەر خۇد شىا رېكخىستىن د ناقبەرا لايىنن دەرۋونىدا پەيدابەكەت، ل وى دەمى دى دەرۋون گەلەك ئارامتىر لىن ھىت و بەرهەف كەسايەتىيەكى بلندتر چىت، لمورا جەھى سەرنجرا كىيەشانىيە كۈ چەندىن جاران پيرەمېر ب ناشىق (سۆقى) هاتىيە نىاسىن و ئەق چەندە وەكى ئامازەكى نەستدارە بىق وى ئاستىن تاكبۇونى ئەمۇي سۆقى دىگەھنى، ھەر ژ بەر قىن چەندى تام و خوشىا قىن چىرۇكىن نە ب تىنى د رامانىيەن وى يېن ئاشكرا دايىھە، ئەمۇي ئەم ب شىيۆدەيەكى هوشىار تىيىگەھين، بەلکو ب شىيۆدەيەكى نەراستهوخو ل گەل نەستا مە دېبەيقيت و دېيىزىتە مە

تاكبوون وەکو گريارەکا ئاسايى، يا گرنگە بۇ رېكخىستنا دەرۈونى، ھەر ژ بەر ھندى ئەم تامەکا جوداتر ژى وەردگرىن.

ئەنجام

پاشى شەرقەكىنا چىرۆكى (خەونا خونكارى) ل دويىف بنەمايىن تىورا يونگى، چەند ئەنجام دىگەھنە بەرددەست، ژ واندا:

۱. تىورا يونگى ياخىدا دەرىپەت بەرھەمىن فۆلكلۇرى وەرگرىت و شەرقەكەت و نەيىننەيىن ۋەشارتى بەدەتە دىاركىن، ب ئاوايىھەكىن وەسا كە دەپەت ژ بىياقۇن رەخنا ئەدەبى بەرفرەتەر بچىت، يان ب رامانەكە دى بىزىن، دەرۈونشىيەكىارىا يونگى دەپەت ھەندەك لايىن و قورنەتىيەن نەدىيارىن بەرھەمى روونكەت و تىكەھەشتىنا مە بۇ ۋى بەرھەمى باشتىلىنى بھېت.

۲. بەرھەمىن فۆلكلۇرى، نەخاسىمە ئەھۋىن بابهەتىيەن ئەفسانەيى ب خۆقە دەگەن، دەرىپەنەكە نەراستەمۆخۆيە ژ گريارىن دەرۈونى و ھەولەكە بۇ پېشخىستنا بوارى دەرۈونى، وەرگەر ب شىۋەھەكىن نەستدار ئەقان پېزانىيان وەردگرىت و ڪارتىيەن ل سەر دەرۈونى وى دەپەتە كەن بىيى ب شىۋەھەكىن راستەمۆخۆ ئاڭەھەدارى ۋى چەندى بېت.

۳. چىرۆكى (خەونا خونكارى) چەند لايىننەن ئەفسانەيى تىيدا ھەنە، وەکو شىيانىن رادەبەدر يېن مارى و ھەقپەيقىنا وى ل گەل مەرۆقان و دىتتا خەونىن راماندار ژ لايىن خونكارىقە، ئەف تايىبەتمەندىيەن چىرۆكى دەرىپەنەن سىمبولىنىن ژ پېكھاتە ياخىدا ئەستا گومى، چونكى ئەف پېكھاتە د نەستدارن و نەشىن ب شىۋەھەكىن ھوشىار بەيىنە زانىن، لەورا پەنایىن دەپەنە بەر سىمبولان، داكو گريارىن دەرۈونى و ئارمانجىن وان بەدەنە دىاركىن، ھەر ژ بەر ۋى چەندى ياخىدا گەنگە ب چاقەكەن دەرۈونى بەرھەم بەيىنە شەرقەكەن.

۴. ژ ئارمانجىن سەرەتكى يېن ۋى چىرۆكى، ل دويىف تىورا يونگى، ئەمە دەرىپەنەن ژ دوخەكىن دەرۈونى دەكتە ئەمەن يونگى دېزىتىن (تاكبوون - Individuation) و مەبەست پىن ئەمە دەرىپەنەن گۈنچاندن و لېكىتىكەھەشتىن د نافبەرا پارچىن دەرۈونىدا دروست بېت و ب ئەفلى گريارى ئاستىن كەسايىھەتىيەن بلندتر لىن دەپەت، ئارامىيا دەرۈونى بەدەستقە دەپەت، لەورا پەياما چىرۆكى، زىيەدبارى رامانىن وى يېن دىار، رامانىن نەستدار ھەنە و گارىگەرىيەن ل سەر دەرۈونى وەرگەر دەكتە، بىيى ب شىۋەھەكىن راستەمۆخۆ بىزازىت و ئەركەن ئەكولەرى ئەمە دەپەت چەندى دىاركەت كەن ئەفلى ئارمانجا ۋى ۋەكولىنىيە.

ڈیکھران

١. ئادلە، ئەلفرید (٢٠٢١)، راماڭا ئىانى دەرۋوناسىيا تاكى، و: ئەقراز سليمان حاجى، دەوك: پەرتوكخانا
ئاترا.
٢. أكىيە، داييفيد (٢٠٠٥)، السر الكبير معلومات مذهلة عن خفايا الكون والأحداث، ت: عبير المنذر
الانتشار العربي.
٣. أنجل، باربرا (١٩٩١)، مدخل إلى نظريات الشخصية، ت: فهد عبدالله بن دليم، السعودية: دار الحارثى
للطباعة والنشر.
٤. آنيل، إيمى و كازيناف، ميشال و دورلى، كلير و كراكوباك، سوزان، تيودىيە، فيفيان و
فاندېبروک، برناديث (٢٠٢٢)، معجم يوغن في التحليل النفسي، ت: الزهرة أبراهيم، أيطاليا: منشورات
المتوسط.
٥. ثريانتس (٢٠٠٩)، دون كيخوته، ت: عبدالرحمن بدوي، ط٣، دمشق: دار المدى للثقافة والنشر.
٦. پريفيين، جاك (١٩٨٨)، قصائد مختارة، ت: سامي مهدي، بغداد: دار المأمون للترجمة والنشر.
٧. جوته (١٩٧١)، فاوست، ت: محمد عوض محمد، ط٥، القاهرة : الجدوى
٨. جويس، جيمس (١٩٩٤)، عوليس، ت: طه محمود طه، ط٢، الدار العربية للطباعة والنشر والتوزيع.
٩. خياط، عبدالعزيز (٢٠٢٢)، دمراهەك ڙ دريا فلكلوري ڪورته سريور و سرهاتيئن ڪوردى.
١٠. زوكسيند، باتريك (٢٠٠٧)، العطر قصة قاتل، ت: نبيل الحضار، ط٤، دمشق: دار المدى للثقافة
والنشر.
١١. ستيفنسن، روبرت لويس (٢٠٠٨)، دكتور جيكل و مستر هايد، ت: جولان حاجى، دمشق: دار المدى
للثقافة والنشر.
١٢. سيلامي، نوربير (٢٠٠١٥)، المعجم الموسوعي في علم النفس، ت: وجيه أسعد، ج١، دمشق: منشورات
وزارة الثقافة.
١٣. سيلامي، نوربير (٢٠٠١٦)، المعجم الموسوعي في علم النفس، ت: وجيه أسعد، ج٣، دمشق: منشورات
وزارة الثقافة.
١٤. شڪپير، ويليام (٢٠١٢)، عطيل، ت: خليل مطران، القاهرة: مؤسسة هنداوي للتعليم والثقافة.
١٥. غاردن، جوستاين (٢٠١٣)، فتاة البرتقال، ت: مدنى قصري، السويد: دار المنى.
١٦. فرويد، سيجموند (١٩٨٢)، الأنما والنهو، ت: محمد عثمان نجاتي، ط٤، بيروت: دار الشرق.
١٧. فلوبير، جوستاڤ (١٩٩٣)، مدام بوفارى، ت: محمد مندور، القاهرة: دار شرقيات للنشر والتوزيع
١٨. فيلو، جان كلود (١٩٩٦)، اللاشعور بحث في خفايا النفس الإنسانية، ت: علي أسعد وطفه، دمشق: دار
معهد للطباعة والنشر والتوزيع.

١٩. القذافي، رمضان محمد (٢٠١١)، الشخصية نظرياتها و اختباراتها وأساليب قياسها، ط٤، طرابلس: المكتب الجامعي الحديث.
٢٠. كوييليو، باولو (١٩٩٦)، السيميائي ساحر الصحراء، ت: بهاء طاهر.
٢١. موسوعة كمبريدج في النقد الأدبي، ٩، القرن العشرون، المداخل التاريخية والفلسفية والنفسية. تحرير: لـ. نلوف، كـ. نوريس، جـ. أوزيون، المجلس الأعلى للثقافة، القاهرة، ٢٠٠٥
٢٢. نيشه، فريدرش (٢٠٠٧)، هكذا تكلم زرادشت، كتاب للجميع و لغير أحد، ت: علي صباح، كولونا – بغداد: منشورات الجمل.
٢٣. هاجارد، سير هنري رايدر (١٩٩٨)، هي أو عائشة، ت: صلاح عزالدين، مصر: مكتبة الأسرة.
٢٤. هراري، يوفال نوح (٢٠١٨)، العاقل تاريخ مختصر للنوع البشري، ت: صلاح الفلاحي و حسين العبرى، الولايات المتحدة العربية: Book Land.
٢٥. وايلد، أوسكار (٢٠١٤)، صورة دوريان جراي، ت: لويس عوض، القاهرة: دار التنوير للطباعة والنشر.
٢٦. مانفريد، يان (٢٠١١)، علم السرد مدخل الى النظرية السردية، ت: أمانى أبو رحمة، دمشق: دار نينوى للدراسات و النشر والتوزيع.
٢٧. يونغ (١٩٩٤)، البنية النفسية عند الإنسان، ت: نهاد خياطة، اللاذقية: دار الحوار للنشر والتوزيع.
٢٨. يونغ، كـ. غـ. (٢١٩٧)، جدلية الانما واللاوعي، ت: نبيل محسن، اللاذقية: دار الحوار للنشر والتوزيع.
٢٩. يونغ، كـ. غـ. و ريتشارد فيلهليم (٢٠١٣)، سر الزهرة الذهبية، ت: عدنان حسن، اللاذقية: دار الحوار للنشر و التوزيع.
٣٠. يونغ، كـ. غـ. و ريتشارد فيلهلم (٢٠٠٠)، القوى الروحية وعلم النفس التحليلي، ت: نهاد خياطة، ط٢، اللاذقية: دار الحوار للنشر و التوزيع.
٣١. يونغ، كـ. غـ. (٢٠١٤)، مقدمة الى علم النفس التحليلي، ت: متيم الضابع و رنا بشور، اللاذقية: دار الحوار للنشر و التوزيع.
٣٢. يونغ، كارل غـ. (٢٠١٢)، الانسان ورموزه، سيميولوجيا العقل الباطن، ت: عبدالكريم ناصيف، دمشق: دار التكوين للتأليف و الترجمة و النشر.
٣٣. يونغ، كارل غوستاف (٢١٩٩٢)، دور الاشاعور و معنى علم النفس للإنسان الحديث، ت: نهاد خياطة، بيروت: المؤسسة الجامعية للدراسات و النشر و التوزيع.
٣٤. يونغ، كارل غوستاف (١٩٩٦)، التنقيب في أغوار النفس، ت: نهاد خياطة، بيروت: المؤسسة الجامعية للدراسات و النشر و التوزيع.
٣٥. يونغ، كارل غوستاف (٢٠٢٣)، النماذج الاصلية واللاوعي الجماعي، ت: محمد ممتاز، مصر: الدار المصرية للعلوم (نشر - توزيع).
٣٦. يونغ، كارل غوستاف (٢٠٢٣)، الصراعات في روح الطفل، ت: محمد ممتاز، مصر: الدار المصرية للعلوم (نشر - توزيع).

- .٣٧. يونغ، كارل غوستاف (٢٠٢٣)، *اكتشف نفسك*، ت: محمد ممتاز، المصر: الدار المصرية للعلوم (نشر - توزيع).
- .٣٨. يونغ، كارل غوستاف (٢٠٢٣)، *التزامن و مبادئ الربط الغير مقصود*، ت: محمد ممتاز، المصر: الدار المصرية للعلوم (نشر - توزيع).
- .٣٩. يونغ، كارل غوستاف (١٩٩٧b)، *علم النفس التحليلي*، ت: نهاد خياطة، ط٢، اللاذقية: دار الحوار للنشر والتوزيع.
40. Dobie, Ann B. (2012) Theory into Practice, an introduction to literary criticism, third edition, Boston USA: Wadsworth Cengage Learning.
41. Jung C. G. (1966) on the Psychology of the Unconscious, t: R. F. C. Hull, in Collected Works, volume 7: The Essays in Analytical Psychology, second edition.
42. Jung C. G. (1985) Psychological Types, t: R. F. C. Hull, in Collected Works, volume 16: Practice of Psychotherapy, second edition, Bollingen Series xx.
43. Jung C. G. (1974) Psychological Types, t: R. F. C. Hull, in Collected Works, volume 6: The Essays in Analytical Psychology, second edition, Bollingen Series xx.
44. Jung C. G. (1964) Civilization in Transition, t: R. F. C. Hull, in Collected Works, volume 10: Bollingen Series xx
45. Jung C. G. (1976a) Psychological Types, t: R. F. C. Hull, in Collected Works, volume 18: The Symbolic Life miscellaneous writings, second edition, Bollingen Series xx.
46. Jung, C. G. (1970), Aion, the collected works of C. G. Jung, t: G R. F. C. Hull, second edition, vol. 9, part2, usa: Princeton university press.
47. Jung, C. G. (1977), Archetypes and the Collective Unconscious, the collected works of C. G. Jung, t: Gerhard Adler & R. F. C. Hull, fifthprinting, vol. 9, part1, usa: Princeton university press.
48. Jung, C. G. (1978), the spirit in man, art, and literature, the collected works of C. G. Jung, t: R. F. C. Hull, fourth printing, vol. 15, usa: Princeton university press.
49. Rowland, susan (2019), Jungian literary Criticism, the Essential Guide, London and New York: Taylor & Francis Group.
50. Rowland, Susan (1999), C.G. Jung Literary Theory, the callenge from Fiton, Great Britain, London: Macmillan Press LTD, USA, New York: ST. Martian's Press INC.
51. Samuels, Andrew. Shorter, Bani and Plaut, Fred (1986), A Critical Dictionary of Jungian Analasisy, London and New York: Routledge taylor & francis group.
52. Stein, Murray (2010), Jung's Map of the Soul, Introduction, Tweefth printing, Chicago: Open Court.

الجانب الاسطوري في الحكايات الفولكلورية الكوردية حسب النظرية التحليلية النفسية ليونغ

الملخص

كان (كارل غوستاف يونغ) من العلماء النفسيين الذين وقفوا على الجوانب الاسطورية وجعلوها جزء من أسس نظريته، لذلك أذا أردنا البحث في الجوانب النفسية للأسطورة، فأننا سوف نحتاج إلى نظرية يونغ. لذلك حاولنا أن نقوم بتحليل أحدى القصص الفولكلورية ونطبق تلك المبادئ والأسس التي جاء بها يونغ للأسطورة من الناحية النفسية على هذه الحكاية، بهذا بدأنا بطرح فكرة يونغ بأختصار عن المكونات النفسية، بمعنى آخر، هذا البحث يتناول النماذج البدئية كما طرحتها كارل غوستاف يونغ مع التأكيد على أنعكاس المكونات النفسية في الجانب الاسطوري للحكاية الفولكلورية التي اخترناها للبحث. يهدف البحث إلى أيجاد كيفية أنعكاس هذه النماذج الأصلية في الأبعاد النفسية والشعبية وأيجاد دور هذه المكونات على بنية وتحليل القصة الفولكلورية.

فى النتيجة تتضح كيفية تمثيل المكونات النفسية حسب نظرية يونغ الاحتياجات النفسية وجوانب العقل الجماعي، كذلك يوضح تأثير هذه النماذج الأصلية على فهم الحكاية الفولكلورية على ضوء نظرية يونغ ويقدم بعدها جديداً لتحليل الأسطورة.

الكلمات الدالة: الأسطورة، الحكاية الفولكلورية، علم النفس، كارل غوستاف يونغ، اللاشعور الجماعي، النماذج الأصلية.

The mythical aspect of Kurdish folklore tales according to Jung's psychoanalytic theory

Abstract:

Carl Gustav Jung was one of the psychologists who focused on the mythological aspects and made them part of the foundations of his theory. Therefore, if we wanted to research the psychological aspects of myth, we would need Jung's theory. Therefore, we tried to analyze one of the folkloric stories and apply those principles and foundations with which Jung explained the myth from a psychological perspective to this story. Thus, we began to briefly present Jung's idea about the components of the psyche. In other words, this research deals with the archetypes as proposed by Carl Gustav Jung, with emphasis on the reflection of psychological components in the mythical aspect of the folkloric story that we have chosen for research. The research aims to find out how these archetypes are reflected in the psychological and popular dimensions and to find the role of these components in the structure and analysis of the folkloric story.

As a result, it becomes clear how psychological components represent psychological needs and aspects of the collective mind according to Jung's theory. It also clarifies the effect of these archetypes on understanding the folklore story in light of Jung's theory and presents a new dimension to the analysis of myth.

Keywords: *Myth, folk tale, psychology, Carl Gustav Jung, the collective unconscious, archetypes.*